

Συγγραφική Ομάδα ΕΚΠΑ

Ελληνική Γλώσσα

Οι αξίες μας: Γνώση

3η Δημοτικού

Βιβλίο Μαθήματος

2ο τεύχος

Ελληνική Γλώσσα

Οι αξίες μας: Γνώση

3η Τάξη Δημοτικού

Βιβλίο Μαθητή

2ο τεύχος

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονίστρια / Αξιολογήτρια	Ευαγγελία Τύμπα Εν ενεργεία εκπαιδευτικός
Αξιολογητής	Ευθύμιος Γκούμας Εν ενεργεία εκπαιδευτικός
Αξιολογήτρια	Αλεξάνδρα Εμμανουηλίδου Εν ενεργεία εκπαιδευτικός
Τεχνικός Εμπειρογνώμονας	Ιωάννα Τραχανοπούλου Πτυχιούχος Πληροφορικής
Επικουρικός Εμπειρογνώμονας	Μαρία Σιδηρά Διπλωματούχος τεχνολογίας γραφικών τεχνών
Υπεύθυνη Διδακτικού Πακέτου για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής	Παναγιώτα Μίνη Σύμβουλος Β' ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Συγγραφική Ομάδα ΕΚΠΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Σειρά: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Ελληνική Γλώσσα

Οι αξίες μας: Γνώση

3η Τάξη Δημοτικού

Βιβλίο Μαθητή

2ο τεύχος

Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης της Περιουσίας του Πανεπιστημίου Αθηνών
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΠΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Επιστημονική υπεύθυνη: Ευγενία Μαγουλά Καθηγήτρια Γλωσσολογίας και εκπαιδευτικών εφαρμογών ΕΚΠΑ

Υπεύθυνος έργου: Νικόλαος Θωμαΐδης Καθηγητής Αναλυτικής Χημείας ΕΚΠΑ,
Πρόεδρος ΕΑΔΠΠΑ-Εκδόσεις ΕΚΠΑ

Συντονισμός και επιστημονική επιμέλεια συγγραφικού έργου Δημοτικού:

Ευγενία Μαγουλά & Γεωργία Στύλου Δρ. Εφαρμοσμένης γλωσσολογίας ΠΕ70

Συντονισμός 3ης τάξης: Χρυσούλα Παπαχρήστου Δρ. Διδακτικής της γλώσσας ΠΕ70
& Αικατερίνη Τζανάκη Δρ. Διδακτικής της γλώσσας ΠΕ02

Συγγραφική ομάδα 3ης τάξης: Ευγενία Μαγουλά, Γεωργία Στύλου,
Χρυσούλα Παπαχρήστου, Αικατερίνη Τζανάκη, Τσαμπίκα Αργυρού ΜΑ ΠΕ70,
Ραφαέλα-Θέκλα Βενέρη ΜΑ ΠΕ70, Μαρία Γεωργοπούλου ΜΑ ΠΕ70,
Κρυσταλλία Κυρίτση Δρ. ΠΕ70, Μυρτώ Νικολοπούλου Δρ. ΠΕ70

Κριτική ανάγνωση: Νεφέλη Γκάτσου, Δρ. ΠΕ70

Συμβουλευτική ομάδα σε ειδικά θέματα και παροχή υλικού: Ευγενία Βασιλάκη
Αν. Καθηγήτρια Διδακτικής της Γλώσσας Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Αγγελική Βογιατζόγλου
ΜΑ Διδακτικής της Λογοτεχνίας ΠΕ70, Ρέα Κακάμπουρα, Καθηγήτρια Λαογραφίας ΕΚΠΑ,
Σμαράγδα Παπαδοπούλου Καθηγήτρια Διδακτικής της γλώσσας, Διεθνές Πανεπιστήμιο
Ελλάδος, Βασιλική Τσάμη Επικ. Καθηγήτρια Διδακτικής της γλώσσας Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εικονογράφηση: Ανδρέας Κιτανίδης

Σχεδιασμός, οπτική επιμέλεια & σελιδοποίηση: Χρύσα Παπαχατζή

Δημιουργία ειδικών Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων:

Τσαμπίκα Αργυρού, Ραφαέλα-Θέκλα Βενέρη

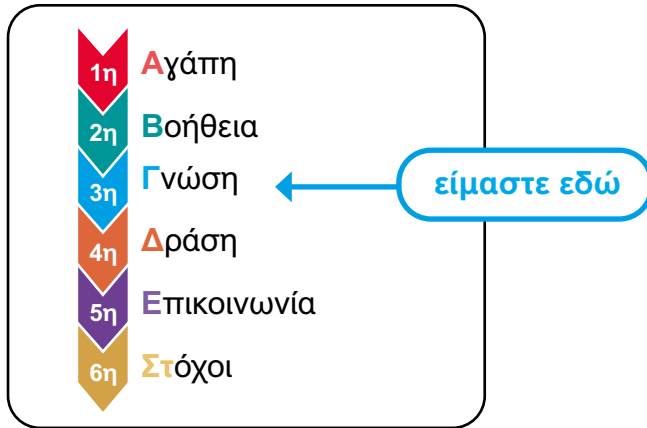
Συντονισμός & Τεχνική Επιμέλεια Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων:

Κωνσταντίνος Τσιμπάνης Μηχανικός Πληροφορικής ΕΚΠΑ

Ανάπτυξη ψηφιακών μορφών διδακτικού βιβλίου: Ειρήνα Βούλγαρη

Δικαιούχος συγγραφής: ΕΑΔΠΠΑ-Εκδόσεις ΕΚΠΑ

Σειρά ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ: «Οι αξίες μας»

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

3η τάξη = Γνώση

- Καθημερινή εξάσκηση στην ανάγνωση με στόχο την ευχέρεια, την ταχύτητα και την εκφραστικότητα.
- Καλλιέργεια ακρόασης και προφορικού λόγου μέσα από διαλόγους και αυθεντικές επικοινωνιακές δραστηριότητες.
- Ενίσχυση γραμματικοσυντακτικών και λεξιλογικών δομών με στοχευμένες ασκήσεις μορφολογικής επίγνωσης.
- Συστηματική μάθηση της ορθογραφίας με πίνακες οπτικοποίησης, πρακτικούς κανόνες και μεταγνωστικές στρατηγικές.
- Διδασκαλία κειμενικών τύπων με πίνακες που οργανώνουν τη δομή και τα γλωσσικά χαρακτηριστικά για καθοδηγούμενη γραφή.
- Παραγωγή γραπτού λόγου σε αυθεντικά και δημιουργικά περιβάλλοντα για την καλλιέργεια φαντασίας και δημιουργικότητας.

Διδακτική ενότητα και υποενότητες (Υε)

Σύμβολα

Πριν την ανάγνωση

Ακούω και καταλαβαίνω

Γράφω κείμενα

Σκέφτομαι

Διαβάζω και καταλαβαίνω

Μιλώ

Ορθογραφία

Συνεργάζομαι

Πριν την ακρόαση

Συζητάμε

Αναζητώ στο λεξικό

Ομαδική δραστηριότητα

Περιεχόμενα

Υποενότητες

Γλωσσικές δεξιότητες

Κείμενα

3 Γιορτάζω - ψυχαγωγούμαι - διασκεδάζω σελ.8

3.1 Ώρα για γιορτή
σελ. 10

- Μια γιορτή-έκπληξη!
- Καλεσμένη σε γενέθλια
- Σήμερα είναι η γιορτή μου!

Αφήγηση προσωπικής ιστορίας

- Καλεσμένη σε γενέθλια
- Σήμερα είναι η γιορτή μου!

Αφηγούμαι πώς πέρασα στη γιορτή

3.2 Παίζω, Μαθαίνω, Διασκεδάζω
σελ. 19

- Παιχνίδια με το νερό... στο κέντρο της πόλης

- Peanuts
- Κυνήγι θησαυρού

Πολυτροπικά κείμενα

- Κόμικ «Peanuts»

Φτιάχνουμε κόμικ

4 Ήρωες και ηρωίδες σελ.34

4.1 Ήρωες στη Μυθολογία
σελ. 36

- Ο Κένταυρος Χείρωνας
- Ο Ηρακλής, ο πιο δυνατός ήρωας!

Αφήγηση μυθικής / φανταστικής ιστορίας

- Ο Κένταυρος Χείρωνας
- Ο Ηρακλής, ο πιο δυνατός ήρωας!

Γράφουμε τη δική μας φανταστική ιστορία.

4.2 Ήρωες στη ζωή
σελ. 42

- Η υπόσχεση

- Παιδιά με... ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΕΙΣ!
- Μια ηρωική πράξη
- Δεν μπορεί... θα υπάρχουν ήρωες

Αφήγηση

- Μια ηρωική πράξη

Ιστορίες ηρωισμού στην καθημερινή ζωή. Δημιουργούμε ένα βιβλίο της τάξης.

5 Ο κόσμος της Επιστήμης και της Τεχνολογίας σελ.54

5.1 Κατασκευές και πειράματα
σελ. 56

- Φλίπερ με ανακυκλώσιμα υλικά
- Πείραμα στην τάξη

Οδηγίες

- Φλίπερ με ανακυκλώσιμα υλικά

Γράφουμε οδηγίες για ένα δικό μας επιτραπέζιο παιχνίδι.

Επιλέγουμε ένα από τα επιτραπέζια παιχνίδια και το κατασκευάζουμε στην τάξη. Ετοιμάζουμε τους κανόνες και παίζουμε.

5.2 Μια γιορτή επιστήμης και τεχνολογίας
σελ. 66

- Μαύρες Τρύπες

- Τριτάκια εν δράσει!
- Επιστήμες

Κείμενα πληροφοριών

- Επιστήμες

Παρουσιάζουμε έναν / μία επιστήμονα ή μία επιστήμη.

Επετειακά σελ.79

Η Αποκριά - Καθαρά Δευτέρα

Λεξιλόγιο

Γραμματική

Υποενότητες

<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις για τη γιορτή • Οικογένεια των λέξεων «εορτή-γιορτή» 	<ul style="list-style-type: none"> • Προτάσεις στο παρελθόν 	<p>3.3 Ας παίξουμε... στο σπίτι ή στο λούνα παρκ σελ. 26</p>	<p>Λογοτεχνία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μόνες στο σπίτι! • Το καρουζέλ της φιλίας
<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία των λέξεων «δισκέδαση», «ψυχαγωγία» • Κυνήγι θησαυρού 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιρρήματα: χρονικά και τοπικά 	<p>3.4 Επανάληψη σελ. 30</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η Ενότητα 3 με μια ματιά • Ελέγχω τις γνώσεις μου

<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία της λέξης «ήρωας / ηρώιδα» • Χαρακτηριστικά ενός ήρωα /μιας ηρώιδας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ουσιαστικά αρσενικά σε -ος 	<p>4.3 Οι ήρωες των παραμυθιών σελ. 48</p>	<p>Λογοτεχνία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχολείο για Σούπερ Ήρωες • Ένα ανθρωπάκι στη φωλιά του λύκου
<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία και η οικογένεια της λέξης «θάρρος» 	<ul style="list-style-type: none"> • Η πρόταση 	<p>4.4 Επανάληψη σελ. 51</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η Ενότητα 4 με μια ματιά • Ελέγχω τις γνώσεις μου

<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις για τις κατασκευές • Η σημασία και η οικογένεια της λέξης «πείραμα» 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρήμα και επίρρημα σε οδηγίες • Ρήμα: Μετοχή 	<p>5.3 Η επιστήμη στην τροχιά της φαντασίας σελ. 72</p>	<p>Λογοτεχνία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι τρεις κανόνες των ρομπότ • Ο μεγάλος... μικρός επιστήμονας
<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις για τις Επιστήμες • Η σημασία της λέξης «χώρος» 	<ul style="list-style-type: none"> • Προθέσεις: από, με, για, σε 	<p>5.4 Επανάληψη σελ. 76</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η Ενότητα 5 με μια ματιά • Ελέγχω τις γνώσεις μου

3 Γιορτάζω - ψυχαγωγούμαι - διασκεδάζω

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

- Τι γιορτές έχουμε στην οικογένεια;
- Τι προετοιμασίες κάνουμε για μια γιορτή;
- Τι ευχόμαστε σε γιορτές;
- Ποιες μορφές ψυχαγωγίας και διασκέδασης μας αρέσουν;

Μια γιορτή-έκπληξη!

Τα παιδιά της τάξης είχαν μια ωραία ιδέα: να γιορτάσουν στην τάξη τα **γενέθλια** της Τιανχάο, της καινούριας τους συμμαθήτριας, που είχε έρθει πρόσφατα από άλλη χώρα. Η Τιανχάο ήταν ήσυχο και ευγενικό παιδί, αλλά φαινόταν συχνά επιφυλακτική. «Ίσως δεν νιώθει ακόμη οικειότητα με μας», είχε σκεφτεί ο Φίλιππος. Η Τιανχάο είχε αναφέρει τυχαία τα γενέθλιά της, αλλά δεν έδειχνε ενθουσιασμένη. «Μάλλον δεν έχει πολλούς φίλους εδώ ακόμη», σκέφτηκε η Ελπίδα. Γι' αυτό αποφάσισαν να της δείξουν με τον δικό τους τρόπο ότι δεν ήταν μόνη και ότι στη νέα της τάξη θα έβρισκε φίλους που την νοιάζονταν.

Η δασκάλα τους συμφώνησε. Με χαρά έδωσε στα παιδιά τις τελευταίες ώρες για να προετοιμάσουν την **έκπληξη**. Της υποσχέθηκαν, μάλιστα, ότι μετά τη γιορτή θα τακτοποιούσαν την τάξη μόνοι τους.

Τα παιδιά μοίρασαν τις δουλειές: ο Φίλιππος έφερε **μπαλόνια**, η Ούμα έφτιαξε μια μεγάλη αφίσα που έγραφε «Χρόνια Πολλά Τιανχάο» και η Ελπίδα ετοίμασε ένα νόστιμο κέικ. Η δασκάλα έφερε τους χυμούς. Ο Ίωνας έφερε ένα μικρό ηχείο για να ακούσουν μουσική. Όλα τα παιδιά έγραψαν απλές **ευχές** σε μια χειροποίητη κάρτα στα ελληνικά, αλλά και στη μητρική γλώσσα της Τιανχάο.

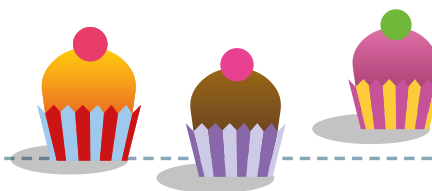
Όπως είχαν κανονίσει, η Τιανχάο πήγε με άλλα κορίτσια στη βιβλιοθήκη. Όσο έλειπαν, τα παιδιά μετακίνησαν τα θρανία, ώστε να υπάρχει ελεύθερος

χώρος και τακτοποίησαν σε μια γωνιά τσάντες και σχολικά βιβλία. Έστρωσαν το τραπέζι και πάνω έβαλαν τους χυμούς, τα γλυκά και ό,τι άλλο είχαν φέρει.

Όταν η Τιανχάο γύρισε στην τάξη, όλοι τραγούδησαν δυνατά «Να ζήσεις, Τιανχάο και **χρόνια πολλά...**». Εκείνη τους κοίταξε έκπληκτη. Τα μάγουλά της κοκκίνισαν και το βλέμμα της καθρέφτιζε τη συγκίνηση που ένιωθε. Γρήγορα χαμογέλασε πλατιά και τα μάτια της έλαμψαν από χαρά. «**Ευχαριστώ πολύ!**», είπε με τα καινούρια, όμορφα ελληνικά της. Γέλια και φωνές γέμισαν την τάξη!

Η Τιανχάο ήθελε όλους να τους αγκαλιάσει. Από εκείνη την ημέρα, αγάπησε το σχολείο, τη νέα της χώρα και τους καινούριους της φίλους. Έτσι, μια απλή γιορτή-έκπληξη έφερε όλους πιο κοντά και έδειξε ότι η αγάπη για τους άλλους μπορεί να κάνει τον κόσμο πιο φωτεινό.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας βασισμένο σε αληθινή ιστορία

1 Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

α. Η Τιανχάο έχει έρθει στη χώρα μας εδώ και μερικά χρόνια.

β. Η Τιανχάο ήταν ενθουσιασμένη για τα γενέθλιά της.

γ. Τα παιδιά έγραψαν ευχές σε δύο γλώσσες.

δ. Με το πάρτι-έκπληξη η τάξη δέθηκε περισσότερο.

2 Πώς ένιωθε το κορίτσι πριν και μετά την έκπληξη; Συζητάμε για την αλλαγή των συναισθημάτων της.

πριν

μετά

3 Ποιοι διασκεδάζουν περισσότερο σε μια γιορτή-έκπληξη: αυτοί που την ετοιμάζουν ή αυτοί που γιορτάζουν; Εξηγούμε.

2 Καλεσμένη σε γενέθλια

Κυριακή, 18 Νοεμβρίου

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Χθες Σάββατο ήταν τα γενέθλια της Αμέλιας. Το πρωί, η μαμά, η αδερφή μου κι εγώ πήγαμε ν' αγοράσουμε το **δώρο** της. Διάλεξα ένα σετ με στιλό, επειδή της αρέσει πολύ να γράφει. Δεν είχα πολύ χρόνο στη διάθεσή μου, γιατί η αδερφή μου γκρίνιαζε, οπότε φύγαμε σχεδόν αμέσως από το μαγαζί. Μόλις γυρίσαμε σπίτι, η μαμά ασχολήθηκε με το **αμπαλάζ**. Το δώρο της ήταν πολύ όμορφο!

Νωρίς το απόγευμα ξεκίνησα να ετοιμάζομαι. Η Έμιλι μού είχε πει πως δεν θα φορούσε φόρεμα στο **πάρτι**, απλώς το αγαπημένο της παντελόνι και το αγαπημένο της μπλουζάκι, οπότε ούτε κι εγώ έβαλα φόρεμα.

Πήρα και τον αρκούδο μου μαζί. Είναι πολύ μικρός κι έχει ένα βαθύ, σκούρο μπλε χρώμα, σαν της νύχτας. Δεν μπορώ να κοιμηθώ χωρίς αυτόν. Είναι τόσο μικρούλης που μπόρεσα να τον κρύψω στο χέρι μου...

Ο μπαμπάς με πήγε με το αυτοκίνητο στο σπίτι της Αμέλιας. «**Να περάσεις καλά, Δαφνούλα**», μου ευχήθηκε ο μπαμπάς όταν φτάσαμε. Εγώ είχα τόση αγωνία, που δεν είπα τίποτα. Απλώς ευχήθηκα με όλη μου την καρδιά να περάσω στ' αλήθεια όμορφα. Η ευχή μου έπιασε, αλλά θα στα πω άλλη φορά γιατί με φωνάζει η μαμά να φύγουμε. Έχει κλείσει να δούμε μια θεατρική παράσταση.

Δαφνούλι

3

3 Σήμερα είναι η γιορτή μου!

Γεια σου, ημερολόγιο!

Σήμερα είναι του Αγίου Ιωάννη και, όπως λέει ο μπαμπάς, γιορτάζει η μισή Ελλάδα! Αν και το όνομά μου είναι αρκετά συνηθισμένο, νιώθω σαν να ανήκω σε μια μεγάλη οικογένεια, κι αυτό μου δίνει ένα ωραίο, γιορτινό συναίσθημα!

Από χτες, το σπίτι μας είχε μετατραπεί σε εργοστάσιο γιορτής. Η μαμά έφτιαξε το πιο λαχταριστό γαλακτομπούρεκο, ενώ ο μπαμπάς ως «DJ της γιορτής» έβαζε τραγούδια απ' τα παλιά... Εγώ και η αδερφή μου συμμαζέψαμε τα δωμάτια, πριν περάσει «για έλεγχο» η γιαγιά.

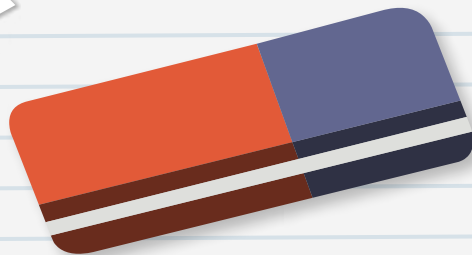
Το πρωί πήγαμε όλοι μαζί στην εκκλησία. Καθώς επιστρέφαμε, ο παππούς —ο συνονόματός μου— μας είπε ξανά την ιστορία του Αγίου Ιωάννη. Κάθε φορά την ακούω με το ίδιο ενδιαφέρον.

Το μεσημέρι, το τραπέζι μας έμοιαζε με πολύβουο μελίσσι! Χαρούμενες φωνές, μουσική, γέλια γέμιζαν τον χώρο. Το απόγευμα, από νωρίς, το τηλέφωνο δεν σταματούσε να χτυπά. Οι θείοι με τα ξαδέρφια, ο νονός —με ένα μυστήριο πακέτο στο χέρι— και οι φίλοι μου, ο Φίλιππος και η Ούμα, κατέφτασαν. Οι ευχές έπεφταν βροχή: «Χρόνια πολλά, Γιάννη!», «Να σε χαιρόμαστε!», «Πολύχρονος, βαφτισιμιέ μου!»

Με τα παιδιά κλειστήκαμε στο δωμάτιο. Παίξαμε ηλεκτρονικά, μετά επιτραπέζια, μετά... αρχίσαμε τις ζαβολιές. Ο μικρός μου ξάδερφος ήθελε να παίξουμε κνηγητό μέσα στο σπίτι... κι εκεί έγινε το ΜΠΑΜ! Ο νονός μπήκε στο δωμάτιο με προσποιητή σοβαρότητα και είπε: «Στοπ! Ώρα για αινίγματα!» Κι έτσι ξεκίνησε ένα μικρό «παιχνίδι γνώσεων», με αστεία, πειράγματα και πολλές φωνές. Φυσικά, στο τέλος τον νικήσαμε — ομαδικά!

Στο τέλος της βραδιάς ένιωθα μια γλυκιά κούραση στο σώμα και ζεστασιά στην καρδιά. Μακάρι κάθε χρόνο η μέρα της γιορτής μου να είναι έτσι όμορφη.

Τα λέμε,
Γιάννης

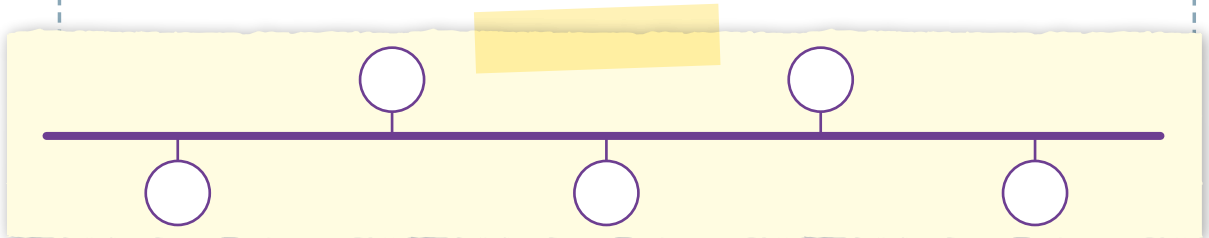
από τη συγγραφική ομάδα

- 1** Κυκλώνω τη σωστή απάντηση.
- α.** Τι γιορτάζει ο αφηγητής;
- α. τα γενέθλιά του β. την ονομαστική του γιορτή γ. σχολική γιορτή
- β.** Ο μπαμπάς στη γιορτή είχε ρόλο
- α. μάγειρα β. μουσικού γ. σερβιτόρου
- γ.** Το πρωί η οικογένεια πήγε:
- α. βόλτα στο πάρκο β. στην εκκλησία γ. στο σχολείο
- δ.** Το τραπέζι το μεσημέρι θύμισε:
- α. πάρτι γενεθλίων β. σχολική τάξη γ. θορυβώδες μελίσσι
- ε.** Το «ΜΠΑΜ!» έγινε όταν:
- α. ήρθε στο τραπέζι το γλυκό β. μπήκε ο νονός στο δωμάτιο γ. τα παιδιά έπαιζαν κνηνητό μέσα στο σπίτι

2 Στη γραμμή του χρόνου... βάζουμε σε σειρά τα γεγονότα:

- α.** Το τηλέφωνο χτυπά για ευχές.
- β.** Η μαμά ετοιμάζει το γαλακτομπούρεκο.
- γ.** Ο Γιάννης σκέφτεται ότι του αρέσει η γιορτή του.
- δ.** Ο παππούς μιλά για τον Άγιο Ιωάννη.
- ε.** Τα παιδιά παίζουν στο δωμάτιο.

3 Πώς νιώθει το παιδί στο τέλος της γιορτής και γιατί; Συζητάμε και γράφουμε 4 προτάσεις.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

γιορτή

- Συγκεντρώνουμε τις λέξεις που μας βοηθούν να μιλήσουμε για τη γιορτή.

Πρόσωπα: γονείς,

Αντικείμενα: δώρα,

Πράξεις/ Ενέργειες: εύχομαι,

Συναισθήματα: χαρά,

- Με τον/τη διπλανό/διπλανή μας σχεδιάζουμε να κάνουμε μαζί ένα πάρτι. Κάνουμε ερωτήσεις και απαντάμε:

- α. ποιους θα καλέσουμε
- β. πού θα κάνουμε το πάρτι
- γ. τι θα ετοιμάσουμε
- δ. πώς θα διασκεδάσουμε

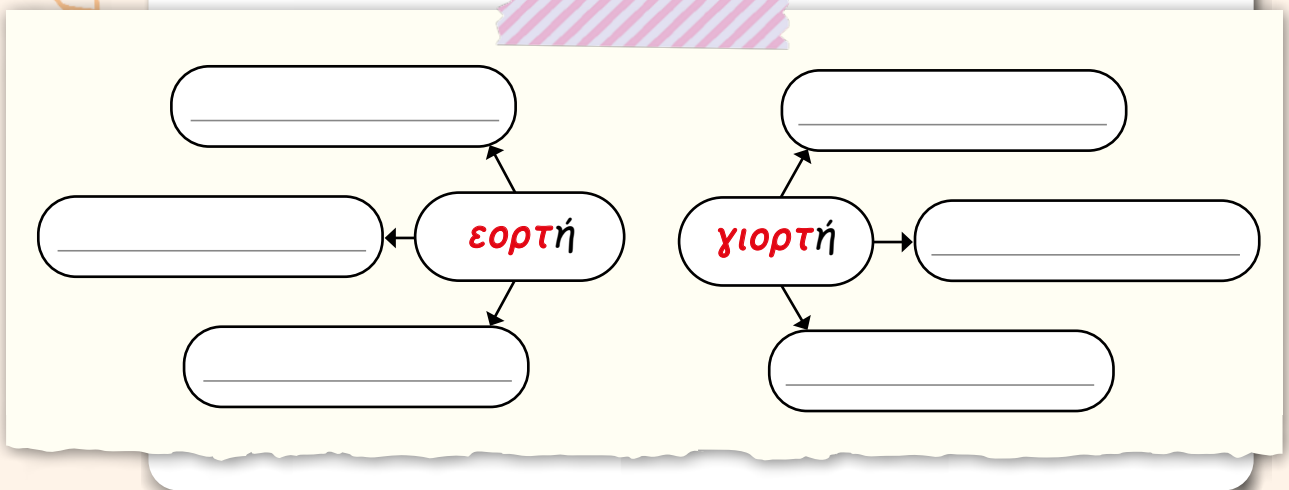

- Οι λέξεις έχουν οικογένεια!**

Οι λέξεις εορτή και γιορτή έχουν την ίδια σημασία και η μία προέρχεται από την άλλη:

εορτή → γιορτή
 εορτάζω → γιορτάζω

Συμπληρώνω με λέξεις που ταιριάζουν.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Προτάσεις στο παρελθόν

Χθες πήγα με την οικογένειά μου στο θέατρο. Παρακολούθησαμε μια χριστουγεννιάτικη παράσταση. Εσύ τι έκανες;

Την Κυριακή επισκεφτήκαμε με την οικογένειά μου το Λαογραφικό Μουσείο.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΟΝ

ΜΕΛΛΟΝ

Όσα έκαναν οι φίλοι μας το Σαββατοκύριακο, ανήκουν στο παρελθόν. Όσα περιγράφουν, έχουν ήδη συμβεί. Εσύ, τι έκανες χτες το απόγευμα;

1 Παρατηρούμε τα ρολόγια και τις προτάσεις. Τι δείχνουν;

• Χτες όλο το απόγευμα **έγραφα** τις προσκλήσεις για το πάρτι μου.

• Χτες **έγραψα** τις προσκλήσεις για το πάρτι μου σε μισή ώρα.

Οι προτάσεις έχουν δύο διαφορές. Μπορείτε να τις καταγράψετε;

- Στο νόημα: _____
- Στο ρήμα: _____

2 Συμπληρώνουμε τα κενά με τον σωστό τύπο του ρήματος.

- Χτες όλη μέρα _____ (**ετοιμάζω**) το σπίτι για τη γιορτή.
- Χτες το πρωί _____ (**μοιράζω**) τις προσκλήσεις για το πάρτι γενεθλίων μου.

4

5

Αφήγηση

1 Συμπληρώνουμε τον πίνακα με παραδείγματα από το κείμενο 3.

Αφήγηση προσωπικής ιστορίας

Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία	Παραδείγματα από το κείμενο
Τίτλος • Σύντομος και απλός	• Ουσιαστικά • Επίθετα	
1. Εισαγωγή • Ποιος πήρε μέρος; • Πού και πότε συνέβησαν τα γεγονότα; • Βασικό θέμα	• Ονόματα • Λέξεις και φράσεις που φανερώνουν χρόνο και τόπο • Ρήματα στο α' ενικό/ πληθυντικό πρόσωπο, στο παρελθόν	<i>το απόγευμα</i>
2. Ανάπτυξη • Τι συνέβη; • Με ποια σειρά έγιναν τα γεγονότα;	• Ρήματα στο παρελθόν • Λέξεις και φράσεις που φανερώνουν χρόνο και τόπο • Ουσιαστικά • Επίθετα	
3. Επίλογος • Πώς τελειώνει η ιστορία; • Ποια είναι τα συναισθήματα και οι σκέψεις μου;	• Συμπερασματικές λέξεις • Επίθετα: Εκφράσεις που δηλώνουν συναισθήματα και εντυπώσεις	<i>στο τέλος</i>

2

Αφηγούμαι πώς πέρασα στη γιορτή μιας φίλης ή ενός φίλου μου. Ελέγχω το κείμενο με βάση τον πίνακα. Το διορθώνω και γράφω την τελική μορφή του.

Τετράδιο Εργασιών 1, σελ. 58.

6

4 Παιχνίδια με το νερό... στο κέντρο της πόλης

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΚΡΟΑΣΗ

- α. Μπορεί το νερό να μας διασκεδάσει;
- β. Υπάρχουν παιχνίδια που γίνονται στο νερό;

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΑΣΗ

1 Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);
Σύμφωνα με την ομιλούσα...

- α. Το κρυφτό με το νερό κουράζει κάποια στιγμή τα παιδιά.
- β. Το νερό που ξεπετάγεται αποτελεί ένα θαυμάσιο θέαμα.
- γ. Οι πίδακες νερού συνιστούν μια επικίνδυνη παγίδα.
- δ. Ο ήχος του νερού από τους πίδακες διαταράσσει την ησυχία του πάρκου.
- ε. Ο ήχος του νερού μάς φέρνει σ' επαφή με τον εαυτό μας και τη φύση.

2 Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- α. Πού βρίσκεται αυτό το παιχνίδι νερού;
- β. Τι πρέπει να κάνουν τα παιδιά;
- γ. Τι μπορούν να κάνουν όσοι δεν παίζουν με το νερό;

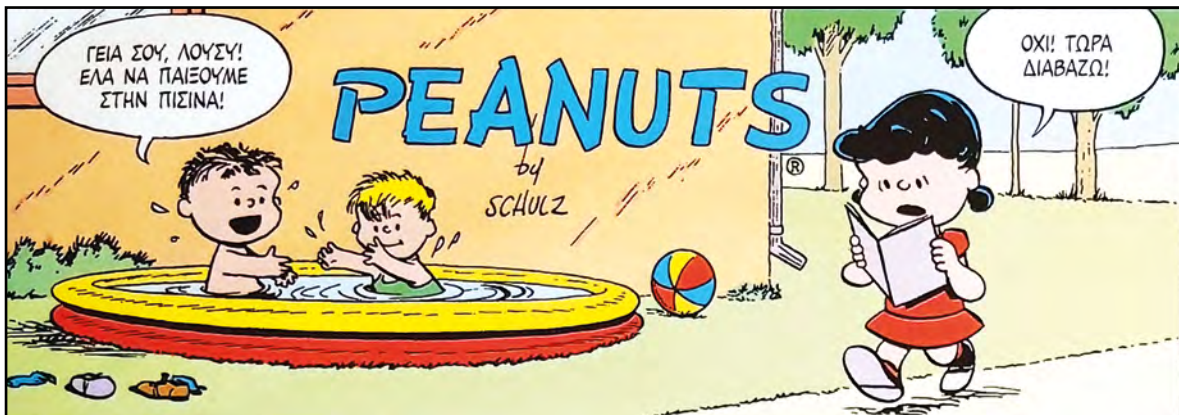
3 α. Γράφουμε 4 λέξεις που ακούγονται στην αφήγηση και συνδέονται με το νερό.

β. Προτείνουμε ένα όνομα για το σιντριβάνι στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

1. Παρατηρούμε τις εικόνες χωρίς να διαβάσουμε τα λόγια. Τι βλέπουμε;
2. Ποιο αντικείμενο υπάρχει σε όλες τις εικόνες;
3. Ποια χρώματα κυριαρχούν στο κόμικ;
Σε τι βοηθούν;

Τσαρλς Μ. Σουλτς, Peanuts κάθε Κυριακή

1 Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

- α. Τα παιδιά βρίσκονται στο πάρκο.
- β. Τα αγόρια στην πισίνα διασκεδάζουν με το νερό.
- γ. Η Λούσυ δεν αγαπάει το σκοινάκι.
- δ. Η Λούσυ φαίνεται να περνάει ευχάριστα με το βιβλίο της.
- ε. Η Λούσυ έχει διαβάσει πολλά βιβλία και αυτό είναι το καλύτερο.

2 Σκεφτόμαστε και συζητάμε:

- α. Ποιο είναι το θέμα του κόμικ;

- β. Πώς φαίνεται η Λούσυ στις διάφορες σκηνές;
- γ. Ποιες λέξεις δείχνουν το ενδιαφέρον της για το βιβλίο;
Συνδέεται η εικόνα με τις λέξεις;
- δ. Βρίσκουμε έναν τίτλο και τον γράφουμε στην αρχή.

8

Κυνήγι θησαυρού

Στο σχολείο μας συμμετέχουμε σε δράσεις που κάνουν τη **σχολική ζωή** όμορφη και δημιουργική. Μία τέτοια **δράση** είναι το «Κυνήγι θησαυρού». Κάθε μήνα μία τάξη παίζει ενώ οι υπόλοιπες τάξεις αναλαμβάνουν να το σχεδιάσουν με χαρά και φαντασία. **Σήμερα** είναι η σειρά της Γ' τάξης!

Από το πρωί η **ανυπομονησία** μας ήταν απερίγραπτη. Επιτέλους, έφτασε η στιγμή της δράσης! Όλοι οι μαθητές της Γ' τάξης μαζευτήκαμε στο προαύλιο. Χωριστήκαμε σε 5 ομάδες, γιατί καθεμία θα ερευνούσε μια διαφορετική περιοχή του σχολείου. Ο διευθυντής μάς έδωσε από έναν **χάρτη** του κτηρίου και της αυλής. «**Στόχος** σας είναι να βρείτε και τα πέντε φακελάκια που έχουν κρύψει οι άλλες τάξεις, μέσα σε 40 λεπτά!», ανακοίνωσε η δασκάλα μας.

Κρατούσα τον χάρτη στα χέρια μου και η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά. **Πάντα** μου άρεσε το **κυνήγι θησαυρού**, γιατί έχει σκέψη και **ανακάλυψη**. Η δική μας ομάδα θα έψαχνε τον φάκελο στις αίθουσες του ισογείου. «Τα πρωτάκια όλο ζωγραφίζουν. Μήπως έχουν κρύψει το φακελάκι τους κάπου ανάμεσα στις ζωγραφιές», είπα στα παιδιά. **Εκεί** όμως δεν βρήκαμε τίποτα, οπότε γρήγορα προχωρήσαμε στην αίθουσα της Β' τάξης. Τα δευτεράκια φτιάχνουν μια όμορφη αφίσα για τα συναισθήματα. Την ανασηκώνουμε και... **ΝΑΙ!!! Βρίσκουμε** το δικό μας φακελάκι, που έχει πάνω τον αριθμό 2.

Χωρίς να χάσουμε **χρόνο**, τρέχουμε στην αυλή του σχολείου για να δούμε τι κάνουν οι άλλες ομάδες. Να, τους βλέπουμε να **ψάχνουν** στο μικρό μποστάνι που έχει φτιάξει η Δ' τάξη. Τριγυρίζουν, ανασηκώνουν κουβάδες, κοιτάζουν ακόμη και ανάμεσα στο φυτά. Ξαφνικά, η Ελπίδα ενθουσιασμένη αναφώνησε: «**Εδώ** είναι!». Το μπλε φακελάκι είχε πάνω τον αριθμό 4.

Το κυνήγι συνεχίστηκε: από τη βιβλιοθήκη στο γυμναστήριο, κι από την αίθουσα εκδηλώσεων μέχρι την καντίνα. Το τελευταίο φακελάκι δυσκόλεψε την ομάδα πολύ! «Πού να είναι;» Ψάχναμε **παντού**, αλλά τα εκτάκια το **έκρυψαν** πολύ καλά... Είχαν μείνει 5 λεπτά μόνο, όταν η Τιανχάο, που ήταν **κοντά** στην κεντρική είσοδο, φώναξε: «ΝΑ ΤΟ!!!». Το είχε βρει στον Πίνακα Ανακοινώσεων, **ανάμεσα** σε διάφορα χαρτιά. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή ακούστηκε το σφύριγμα του διευθυντή. Τρέξαμε αμέσως, κρατώντας τα πέντε φακελάκια στο καλάθι μας. «Μπράβο!», μας είπε χαμογελώντας. «Ωρα να τα ανοίξετε!»

Η Ούμα πήρε το πρώτο και, με φανερή **αγωνία**, το άνοιξε. Μέσα υπήρχε ένας **γρίφος** που τον λύσαμε και βρήκαμε το γράμμα «Ο». Ο δεύτερος φάκελος αποκάλυψε ένα «Μ». Τα παιδιά συνέχισαν να ανοίγουν και τους υπόλοιπους φακέλους και να λύνουν τους **γρίφους** ώσπου συγκεντρώθηκαν όλα τα γράμματα...

«Ο-Μ-Α-Δ-Α» διάβασε δυνατά ο Ίωνας.

Για μια στιγμή, επικράτησε σιωπή. Και μετά, όλοι μαζί χειροκροτήσαμε δυνατά! Ο θησαυρός μας ήταν η **συνεργασία**, γιατί διασκεδάσαμε και τα καταφέραμε όλοι μαζί! Η συνεργασία.

«Η ΟΜΑΔΑ σας κερδίζει τα εισιτήρια για το πρόγραμμα 'Περιπέτεια στο Μουσείο'», μας είπε χαρούμενη η κυρία Άννα. Ε, τότε πια, **κατενθουσιασμένοι**, ξεσπάσαμε σε ζητωκραυγές: ΖΗΤΩ!!!

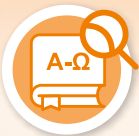
από τη συγγραφική ομάδα

1 Βάζουμε τα γεγονότα σε σειρά.

- Η τάξη χωρίζεται σε 5 ομάδες.
- Τα παιδιά ανυπομονούν να παίξουν το κυνήγι θησαυρού.
- Η Τιανχάο ανακαλύπτει τον φάκελο στον πίνακα ανακοινώσεων.
- Καταλαβαίνουν ότι ο θησαυρός είναι η συνεργασία τους.
- Ένα παιδί διαβάζει την κρυμμένη λέξη.
- Βρίσκουν τον φάκελο κάτω από την αφίσα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1

Τι σημαίνουν οι λέξεις “διασκέδαση” και “ψυχαγωγία”;
Πότε χρησιμοποιείται καθεμία; Τις αναζητούμε στο σχολικό λεξικό.

διασκεδάζω: _____

ψυχαγωγώ: _____

τρόποι διασκέδασης

πάρτι

τρόποι ψυχαγωγίας

εκδρομή

10

2

Ποιον τρόπο διασκέδασης και ποιον τρόπο ψυχαγωγίας προτιμάτε;
Συζητάτε με τον διπλανό/τη διπλανή σας. Μετά συμπληρώνετε τις
προτάσεις για τον άλλο.

Ο / Η _____ διασκεδάζει _____

και ψυχαγωγείται με _____

3

Γράφω 6 λέξεις που σχετίζονται με ένα κυνήγι θησαυρού:

Ρήματα

Ουσιαστικά

Επίθετα

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Επιρρήματα: χρονικά & τοπικά

Στο κείμενο «Κυνήγι θησαυρού» εντοπίζουμε τις λέξεις με κόκκινα γράμματα και τις γράφουμε.

Σε ποιες ερωτήσεις απαντούν; Συμπληρώνω.

πότε;	πού;					
σήμερα	εκεί					

Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με τις παραπάνω λέξεις.

Βάζω **ΧΡ** αν δηλώνουν **χρόνο** και **ΤΟ** αν δηλώνουν **τόπο**.

- Η 3η τάξη βρίσκεται _____ στην 2η και τη 4η τάξη.
- Η φίλη μου μένει _____ στο πάρκο της γειτονιάς.
- Λέω _____ “ευχαριστώ” όταν μου προσφέρουν κάτι.
- _____ είναι η μέρα της εκδρομής της τάξης μας.

Οι λέξεις που συμπληρώσαμε λέγονται **επιρρήματα**.

Μπαίνουν δίπλα σε _____ για να δείξουν

τον _____ (χρονικά _____) ή

τον _____ (τοπικά _____).

Γράφουμε μερικά ακόμη:

Τόπου

Χρόνου

ΜΟΝΕΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ!

Η Άννα ζει με τους γονείς της στον δεύτερο όροφο ενός διώροφου σπιτιού με ωραία θέα στον κήπο. Απολαμβάνει το σχολείο και την παρέα των φίλων της. Μια μέρα η μητέρα της την ενημερώνει ότι δεν έχουν σχολείο. Επειδή η μέρα είναι βροχερή, αποφασίζουν να μείνουν στο σπίτι και να διασκεδάσουν με πρωτότυπους τρόπους.

«Περίμενε μια στιγμή, θα έχουμε τη μέρα δική μας. Ευτυχώς που δεν έχω δουλειά σήμερα», είπε η μαμά ανακουφισμένη.

Η μέρα άρχισε πολύ θετικά. Η χαρά ξεχείλιζε από παντού. Σιγοτραγουδούσα και πηδούσα μέσα στο σπίτι σαν κατσίκι.

«Τι λες να κάνουμε πράγματα που δεν κάναμε ποτέ;» είπε η μαμά και έβαλε δυνατά τη μουσική.

«Δηλαδή;»

«Να, σκέφτομαι να βγάλουμε βόλτα το χρυσόψαρο!» είπε με βλέμμα που άστραψε.

«Τι λες, μαμά; Σοβαρά;»

«Έλα, θα θέλει σίγουρα να δει τη βροχή και να ονειρευτεί ότι μαζί της ταξιδεύει μέσα σε ποτάμια και ρυάκια για να φτάσει στη λίμνη του. Εκεί θα βρει τα ξαδέλφια του και τους φίλους του που έχει πολύ καιρό να τους δει».

«Ναι, τέλεια! Κοίτα, θα βάλουμε τη γυάλα πάνω στο πατίνι μου για να ταξιδέψω μέχρι το παράθυρο», είπα και έτρεξα να το φέρω. Τοποθέτησα προσεκτικά επάνω του τη γυάλα και το μετέφερα μέχρι το περβάζι του παραθύρου, χωρίς να χυθεί στάλα από το σπίτι του χρυσόψαρου.

Μετά βάλαμε κασκόλ στις πατάτες για να μην...κρυώσουν! Κασκόλ από χαρτί τουαλέτας που το ζωγραφίσαμε σαν πλεκτό και κόψαμε και κρόσια. Χαχα!

Το τι έγινε με τα ρούχα της ντουλάπας, δεν λέγεται! Ντυθήκαμε γιαγιάδες, πριγκίπισσες... Μεγάλη πλάκα! Βάλαμε τις κάλτσες στ' αυτιά και κάναμε ότι είμαστε σκυλάκια. Μετά τις φορέσαμε στη μύτη και αρχίσαμε να περπατάμε σαν ελέφαντες! Μπουρδουκλωθήκαμε και πέσαμε κάτω! Τι γέλια κάναμε!

Ύστερα αδειάσαμε όλο το ντουλάπι με τα ποτήρια και κατασκευάσαμε έναν γυάλινο κόσμο...

«Τι όμορφη μέρα, μαμά!» της είπα με το χαμόγελο να μου γαργαλάει τ' αυτιά...

Λήδα Βαρβαρούση, Χωρίς Σχολείο

1 α. Συμπληρώνουμε σύμφωνα με το κείμενο.

α. Το **θέμα** του κειμένου είναι _____.

β. Τα **πρόσωπα** είναι _____.

γ. Ο **χώρος** είναι _____
και ο **χρόνος** είναι _____.

β. Το συναίσθημα του κοριτσιού είναι _____,
γιατί λέει _____.

γ. Το συναίσθημα της μαμάς είναι _____,
γιατί λέει _____.

2 Αφηγούμαστε μια δική μας διασκεδαστική μέρα στο σπίτι με αγαπημένα μας πρόσωπα.

- Γιατί μείνατε στο σπίτι;
- Με ποιους ήσασταν;
- Τι διασκεδαστικό κάνατε;
- Πώς νιώσατε;

Το καρουζέλ της φιλίας

Εκείνο το καλοκαίρι, στην απομακρυσμένη αλάνα της μικρής μας πόλης, μαζί με τους πλανόδιους και το Λούνα Παρκ τους ήρθε και η Άλη.

Η Άλη δεν είχε τίποτα. Ούτε καν γονείς – αυτό όμως ήταν κάτι που εμείς θα το μαθαίναμε πολύ αργότερα.

Το Λούνα Παρκ, παρόλο που ήταν παλιό και με ξεθωριασμένα χρώματα, ήταν για εμάς ό,τι πιο όμορφο, πολύχρωμο και διασκεδαστικό μπορούσε να φέρει εκείνο το θλιβερό καλοκαίρι στη μουντή και σκληρή πόλη μας.

Η Άλη δεν ντυνόταν όπως τα υπόλοιπα κορίτσια. Δεν μιλούσε όπως τα υπόλοιπα παιδιά, δεν έκανε ό,τι ακριβώς κάναμε κι εμείς. Ούτε γελούσε με τα ίδια αστεία. Συχνά όμως μας κοιτούσε με μάτια διάπλατα και κάπως επιφυλακτικά. Από μακριά.

Μέχρι εκείνη τη νύχτα που... συνέβη κάτι μαγικό!

Η Άλη ανέβηκε στο πιο σαραβαλιασμένο αλογάκι του καρουζέλ τραγουδώντας ένα τραγούδι που κανείς μας δεν είχε ξανακούσει και που κανείς μας δεν καταλάβαινε.

Και όσο τραγουδούσε τα φώτα του καρουζέλ άναβαν. Και όσο τραγουδούσε το καρουζέλ γύριζε. Και η μουσική του ήταν η μελωδία του τραγουδιού που τραγουδούσε εκείνη,

παιγμένη, λες, από την πιο καταπληκτική ορχήστρα. Και το καρουζέλ έμοιαζε σαν καινούριο, σαν το πιο όμορφο, πολύχρωμο και διασκεδαστικό καρουζέλ του κόσμου. Και έτσι ακριβώς το ονειρευόμασταν όλη εκείνη τη νύχτα στον ύπνο μας. Μαζί... και την Άλη.

Την επόμενη μέρα τρέξαμε ανυπόμονοι να τη βρούμε. Το μικρότερο παιδί έλεγε επίμονα:

- Να μας τραγουδήσει εκείνο το τραγούδι που τραγουδούσε εχθές τη νύχτα.

Η Άλη πήρε μια βαθιά ανάσα και, τώρα, με κλειστά τα μάτια της άρχισε να τραγουδάει:

“Gelem, gelem, lungone dromensa. Maladilem bakhtale Romensa. A Romale, katar tumen aven, E tsarensa bakhtale dromensa?”.

Δεν καταλάβαμε λέξη. Όμως... πόσο μας άρεσε!

Δαρλάση Αγγελική, Από μακριά

αλάννα: ανοιχτός, αδιαμόρφωτος χώρος

πλανόδιοι: οι άνθρωποι που περιφέρονται από περιοχή σε περιοχή

1 Απαντάμε στις ερωτήσεις:

α. Πώς τα παιδιά περιγράφουν...

την πόλη: μικρή πόλη,

το λούνα παρκ: _____

Βλέπετε κάποια αντίθεση;

β. Πώς παρουσιάζεται η Άλη στο κείμενο; Πώς συμπεριφέρεται;

γ. Ποιο γεγονός έκανε τα παιδιά να δουν με ενδιαφέρον την Άλη; Περιγράφουμε το γεγονός.

δ. Γιατί το τραγούδι της Άλη άρεσε στα παιδιά αν και δεν κατανοούσαν τη γλώσσα;

2 Φανταζόμαστε και γράφουμε με λίγα λόγια την ιστορία της Άλη:

- Από πού έρχεται;
- Γιατί είναι μόνη της;
- Τι μπορεί να λέει το τραγούδι της;
- Τι της αρέσει να κάνει;

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ενεργητική Φωνή

Παθητική Φωνή

Ρήματα σε -ω / -ομαι	Παρελθόν Διαρκές	Παρελθόν Συνοπτι κό
ετοιμάζω	ετοίμαζα	ετοίμασα
ετοιμάζομαι	ετοιμαζόμουν	ετοιμάστηκα

Ρήμα: Ορθογραφία

Ενεργητική Φωνή: Ρήματα σε -ω	
Παρόν	Παρελθόν
μεγαλώνω	μεγάλωσα
μιλώ	μίλησα
ανεβαίνω	ανέβηκα
δανείζω	δάνεισα
δακρύζω	δάκρυσα

Επιρρήματα

Χρονικά επιρρήματα	Τοπικά επιρρήματα
χθες	κάπου
σήμερα	εδώ
αύριο	εκεί
τήρα	πουθενά
πάντα	παντού

Δεικτικές αντωνυμίες ως επίθετα

αυτός ο μαθητής

εκείνη η κοπέλα

τέτοια φίλια

τόσος κόσμος

13

14

15

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ**Γιορτή-διασκέδαση-ψυχαγωγία**

Θεματικό Λεξιλόγιο	
Πρόσωπα	εορτάζων-εορτάζουσα, διοργανωτής, εμπυχωτής, διασκεδαστής, καλεσμένος, θεατής, ακροατής, φίλοι, γονείς, συγγενείς
Αντικείμενα	μπαλόνια, γιρλάντες, προσκλήσεις, κέρασματα, δώρα, γλυκά, τούρτα
Πράξεις/ ενέργειες	γιορτάζω, διοργανώνω, προσκαλώ, ετοιμάζω, χορεύω, διασκεδάζω, ψυχαγωγούμε, τραγουδάω, προετοιμάζω, φτιάχνω
Σκέψεις / Συναισθήματα	χαρά, προσμονή, ανυπομονησία, συγκίνηση, ενθουσιασμός

Οικογένειες λέξεων	
Γιορτή / εορτή	γιορτάζω, γιορτινός, εορταστικός, εορτασμός, εορτάζω, εορτάζων, εορτάζουσα
Ευχή	εύχομαι, ευχολόγιο, ευχετήριο, ευχούλα

16

Αφήγηση προσωπικής ιστορίας

Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία
Τίτλος <ul style="list-style-type: none"> • Σύντομος και απλός 	<ul style="list-style-type: none"> • Ουσιαστικά • Επίθετα
1. Εισαγωγή <ul style="list-style-type: none"> • Ποιος πήρε μέρος; • Πού και πότε συνέβησαν τα γεγονότα; • Βασικό θέμα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ονόματα • Λέξεις και φράσεις που φανερώνουν χρόνο και τόπο • Ρήματα στο α' ενικό/πληθυντικό πρόσωπο, στο παρελθόν
2. Ανάπτυξη <ul style="list-style-type: none"> • Τι συνέβη; • Με ποια σειρά έγιναν τα γεγονότα; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρήματα στο παρελθόν • Λέξεις και φράσεις που φανερώνουν χρόνο και τόπο • Ουσιαστικά • Επίθετα
3. Επίλογος <ul style="list-style-type: none"> • Πώς τελειώνει η ιστορία; • Ποια είναι τα συναισθήματα και οι σκέψεις μου; 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμπερασματικές λέξεις • Επίθετα: Εκφράσεις που δηλώνουν συναισθήματα και εντυπώσεις

Ελέγχω τις γνώσεις μου!

Υπογραμμίζω τα ρήματα στο παρελθόν συνοπτικό.

1. Ενώ διάβαζα, άκουσα έναν θόρυβο απ' έξω.

2. Η γιαγιά καθόταν στον καναπέ, όταν γυρίσαμε από το σχολείο.

3. Καθώς έσβηνα τα κεράκια, σκέφτηκα μια φανταστική ευχή!

Μεταφέρω τα ρήματα στο παρελθόν διαρκές.

4. γιόρτασα → κάθε χρόνο _____ τα γενέθλιά μου.

5. στολίσαμε → όταν ήμουν μικρή _____ ένα караβάκι.

6. χορέψαμε → όλο το βράδυ _____ στο πανηγύρι.

7. ετοιμάστηκες → ενώ _____ τηλεφώνησε ο μπαμπάς.

Κυκλώνω τα χρονικά επιρρήματα.

8. Ο πατέρας γύρισε αργά το απόγευμα από τη δουλειά.

9. Θα σε βοηθήσω μετά να γράψεις τις προσκλήσεις σου.

10. Πριν χτυπήσει το κουδούνι, ετοίμαζα τα δωράκια για τους καλεσμένους.

Συμπληρώνω με μια λέξη από την ίδια οικογένεια με τη λέξη της παρένθεσης.

11. Όλα ήταν στολισμένα στο σπίτι για τα γενέθλιά μου και το κλίμα ήταν _____ . (γιορτή)

12. Οι _____ είχαν ξεκινήσει από νωρίς το πρωί. (ετοιμάζω)

13. Στην τηλεόραση παρακολουθώ μια _____ εκπομπή. (ψυχαγωγώ)

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν.

14. χαρίζω - χάρ__σα, δανείζω - δάν__σα, φιλώ - φίλ__σα

15. ψ__χαγ__γία, ο ε__ρτάζ__ν, ετ__μάζω

Μετρώ όλα τα σωστά:

έως 3
ξαναδιαβάζω

4 - 7
μέτρια

8 - 11
πολύ καλά

12 - 15
άριστα

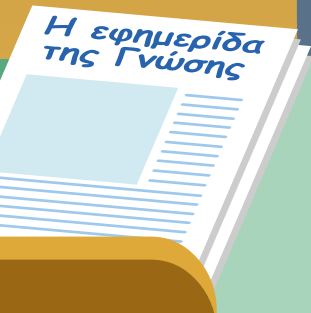
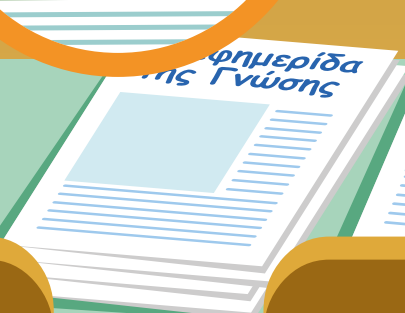
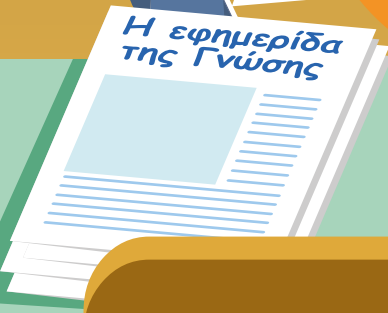
4

Ήρωες και ηρωίδες

Η εφημερίδα της Γνώσης

Κοιτάξτε το πρώτο τεύχος της εφημερίδας μας! Έχει αφιέρωμα στους ήρωες και τις ηρωίδες.

Εγώ έγραψα για τον Ηρακλή, τον αγαπημένο μου ήρωα της Μυθολογίας.

- Τι σημαίνει ήρωας και ηρωίδα;
- Ποιους ήρωες γνωρίζουμε;
- Ποιους λέμε «ήρωες» στη ζωή;
- Πώς είναι οι ήρωες στα παραμύθια;

Θέλω πολύ να το διαβάσω.
Το δικό μου είναι για τη Μαντώ
Μαυρογένους, την ηρωίδα της
Ελληνικής Επανάστασης.

Υπάρχουν τόσοι πολλοί
ήρωες! Και οι πυροσβέστες
ήρωες είναι!

1 Ο Κένταυρος Χείρωνας

Ο Χείρωνας ήταν ένας από τους Κενταύρους* της ελληνικής μυθολογίας. Ήταν ξακουστός για τη σοφία του και όχι για τη δύναμή του.

Όταν ήταν πολύ νέος, ο Χείρωνας πήγε να ζήσει μόνος του σε μια σπηλιά στο όρος* Πήλιο. Εκεί ερευνούσε και μελετούσε συνέχεια. Πολύ γρήγορα, απέκτησε μεγάλη φήμη ως θεραπευτής, γιατί ήταν ικανός, αλλά και πρόθυμος να βοηθά όποιον είχε ανάγκη. Παράλληλα, αφιέρωνε πολύ χρόνο στην εκπαίδευση των νέων. Έτσι, σύντομα η σπηλιά του μετατράπηκε σε ένα σχολείο, όπου εκπαιδεύτηκαν πολλοί ήρωες της ελληνικής μυθολογίας.

Μια μέρα, ο Ηρακλής, μαθητής του Χείρωνα, καθώς πήγαινε να τον επισκεφτεί, έπεσε πάνω σε μια ομάδα άγριων Κενταύρων. Αυτοί τον πλησίασαν με σκοπό να του επιτεθούν. Ο Ηρακλής κατάφερε να εξουδετερώσει καμιά εικοσαριά, αλλά ήταν πάρα πολλοί για να τους νικήσει όλους. Έτσι, έτρεξε προς τη σπηλιά του Χείρωνα, όπου θα έβρισκε καταφύγιο.

Όταν έφτασε κοντά στην κατοικία του Χείρωνα, διέκρινε έναν τελευταίο Κένταυρο μπροστά από την είσοδο. Ο Ηρακλής όπλισε το τόξο του με ένα από τα δηλητηριώδη βέλη που είχε στη φαρέτρα του και σημάδεψε. Δυστυχώς, εκείνη τη στιγμή έβγαινε από τη σπηλιά ο Χείρωνας και το βέλος πέτυχε τον δάσκαλο στο γόνατό του.

Έτσι τελείωσε η ζωή του Χείρωνα, του σοφού δασκάλου, ενός από τους πιο γενναϊόδωρους ήρωες της ελληνικής μυθολογίας. Για να τον τιμήσει ο Δίας και να μείνει πάντα στη μνήμη όλων, τον ανέβασε στους ουραμούς με τη μορφή αστερισμού: είναι ο γνωστός αστερισμός του Κενταύρου που βλέπουμε στον νυχτερινό ουρανό!

* **Κένταυρος:** μυθικό πλάσμα με κεφάλι ανθρώπου και σώμα αλόγου
* **όρος:** βουνό

Παπαβασιλείου Δήμητρα, Ιστορίες Ηρώων

- 1 Απαντάμε στις ερωτήσεις:
- α. Σε τι διαφέρει ο Χείρωνας από άλλους ήρωες της μυθολογίας;
 - β. Γιατί ο Δίας ήθελε να τιμήσει τον Κένταυρο Χείρωνα; Άξιζε αυτή την τιμή;

- 2 Το κείμενο είναι:
- α. περιγραφή προσώπου
 - β. αφήγηση μυθικής ιστορίας

- 3 Κάθε **χρωματισμένο μέρος** είναι μία **Παράγραφος**. Σε κάθε μία βρίσκουμε βασικές λέξεις για το νόημα. Συμπληρώνουμε.

<p>Ο Χείρωνας ήταν ένας από τους Κενταύρους της ελληνικής μυθολογίας. Ήταν ξακουστός για τη σοφία του και όχι για τη δύναμή του.</p>	<p><i>Χείρωνας</i></p> <p><i>μυθολογία</i></p> <p><i>σοφία</i></p>
<p>Όταν ήταν πολύ νέος, ο Χείρωνας πήγε να ζήσει μόνος του σε μια σπηλιά στο όρος Πήλιο. Πολύ γρήγορα, απέκτησε μεγάλη φήμη ως θεραπευτής, γιατί ήταν ικανός, αλλά και πρόθυμος να βοηθά όποιον είχε ανάγκη. Παράλληλα, αφιέρωνε πολύ χρόνο στην εκπαίδευση των νέων.</p>	<p><i>σπηλιά</i></p> <p><i>θεραπευτής</i></p>
<p>Ο Ηρακλής, καθώς πήγαινε να τον επισκεφτεί, έπεσε πάνω σε μια ομάδα άγριων Κενταύρων. Αυτοί τον πλησίασαν με σκοπό να του επιτεθούν. Ο Ηρακλής κατάφερε να εξουδετερώσει καμιά εικοσαριά... Έτσι, έτρεξε προς τη σπηλιά του Χείρωνα, όπου θα έβρισκε καταφύγιο.</p>	

- 4 Στο κείμενο, βάζω αριθμό σε κάθε παράγραφο. Μετά αντιστοιχίζω τον αριθμό με τον τίτλο της παραγράφου.

- 1 ● Ο Χείρωνας θεραπευτής και δάσκαλος
- 2 ● Η σοφία του Χείρωνα
- 3 ● Το δηλητηριασμένο βέλος του Ηρακλή
- 4 ● Ο αστερισμός του Κενταύρου
- 5 ● Οι Κένταυροι επιτίθενται στο Ηρακλή

Η εφημερίδα της Γνώσης

ΤΕΥΧΟΣ 6 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Σελίδα 2

2

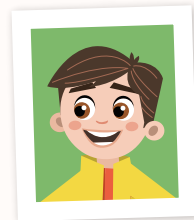
Ο Ηρακλής, ο πιο δυνατός ήρωας!

Ο Ηρακλής ήταν ένας από τους πιο δυνατούς και γενναίους ήρωες της αρχαίας Ελλάδας. Έκανε δώδεκα πολύ δύσκολους άθλους για να βοηθήσει τους ανθρώπους και να δείξει τη δύναμή του. Οι γενναίες πράξεις του εξαπλώθηκαν και έξω από την Ελλάδα.

Ο πιο γνωστός του άθλος είναι όταν νίκησε το Λιοντάρι της Νεμέας. Το λιοντάρι ήταν τεράστιο και επικίνδυνο. Κατέστρεφε τα χωριά και τρόμαζε τους ανθρώπους. Ο Ηρακλής το πολέμησε με τα χέρια του και το νίκησε!

Ο Ηρακλής δεν τα παρατούσε ποτέ. Χρησιμοποιούσε τη δύναμη αλλά και το μυαλό του για να αντιμετωπίζει τους ισχυρούς αντιπάλους του. Γι' αυτό θαυμάζουμε αυτόν τον μεγάλο μυθικό ήρωα!

Γράφει ο
Φίλιππος
(3η Δημοτικού)

1

Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- α. Γιατί ο Φίλιππος διάλεξε να γράψει στην εφημερίδα για τον Ηρακλή;
- β. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά αυτού του μεγάλου μυθικού ήρωα; Τα εντοπίζουμε στο κείμενο.
- γ. Θυμόμαστε τους 12 άθλους του Ηρακλή; Επιλέγουμε και παρουσιάζουμε έναν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1

Αναζητούμε στο σχολικό λεξικό τη λέξη «**ήρωας**».

ο ήρωας, θηλ. η ηρωίδα

1. _____

2. _____

2

Ξαναδιαβάζουμε τα κείμενα των ηρώων και βρίσκουμε λέξεις που τους χαρακτηρίζουν. Τις τοποθετούμε στη σωστή κατηγορία.

↗ **Εξωτερικά χαρακτηριστικά:** δυνατός/ή, _____

→ **Συμπεριφορά:** ευγενικός/ή, _____

↘ **Ενέργειες:** βοηθάει, αγωνίζεται, _____

3

Γράφω για τον αγαπημένο μου ήρωα ή ηρωίδα της μυθολογίας.

_____ αγαπημέν _____ μου είναι _____

επειδή _____

(πώς είναι) Είναι _____

(πώς συμπεριφέρεται) Όταν _____

(τι κάνει/ τι έκανε): Συνήθως / Μια φορά _____

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ουσιαστικά αρσενικά σε **-ος**

Παρατηρώ

Ο Ηρακλής χρησιμοποιούσε τη δύναμη αλλά και το μυαλό του για να αντιμετωπίζει τους ισχυρούς αντιπάλους του.

Παρατηρώ τους τύπους του ουσιαστικού «**αντίπαλος**» και συμπληρώνω.

	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	ο αντίπαλος	
Γενική	του αντιπάλου	
Αιτιατική		τους αντιπάλους
Κλητική	αντίπαλε	αντίπαλοι

- Πόσες διαφορετικές καταλήξεις έχει η λέξη στον ενικό αριθμό; _____
Πόσες στον πληθυντικό; _____
- Ο τόνος αλλάζει θέση σε διαφορετικούς τύπους; Σε ποιους; _____
- Επίθετο και ουσιαστικό: τους ισχυρούς αντιπάλους

Μαθαίνω

- Το ίδιο κλίνονται: **ο άνθρωπος, ο δάσκαλος, ο κίνδυνος, ο σύμμαχος**, και άλλα.
- Συνδυάζουμε το ουσιαστικό με ένα επίθετο που ακολουθεί το γένος, τον αριθμό και την πτώση του ουσιαστικού.

Εφαρμόζω

Συμπληρώνω με τα ουσιαστικά «**ο, η σύμμαχος**» ή «**ο, η αντίπαλος**».
Μετά υπογραμμίζω τα επίθετα που τα συνοδεύουν.

Ο Πέτρος βρήκε δύο καλούς _____ στο παιχνίδι, την Ούμα και τον Ίωνα. Με τη βοήθεια των _____ του, κέρδισε όλους τους δύσκολους _____ ! Στο τέλος του παιχνιδιού, αντίπαλοι και _____ πήγαν μαζί στην καντίνα για έναν δροσερό χυμό.

Αφήγηση μυθικής/φανταστικής ιστορίας

1 Ποια από τα στοιχεία είναι μυθικά/φανταστικά; Βάζω ✓.

ζώα που μιλούν

ζώα που ζουν στη φύση

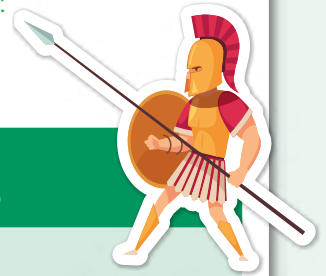
μισός άνθρωπος-μισό ζώο

άνθρωποι με υπερφυσικές δυνάμεις

άνθρωποι που πολεμούν

2 Συμπληρώνουμε τον πίνακα με παραδείγματα από το κείμενο 1.

Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία	Παραδείγματα από το κείμενο
Τίτλος		
1. Εισαγωγή • Πληροφορίες: πρόσωπα, τόπος, χρόνος	• Ονόματα, πόλεις, εποχές κ.λπ.	<i>ο Χείρωνας πήγε να ζήσει μόνος του σε μια σπηλιά</i>
2. Ανάπτυξη • Γεγονότα: αρχική κατάσταση, εμπόδια, περιπέτειες, δράσεις, αποτελέσματα	• Ρήματα δράσης • Ουσιαστικά και επίθετα • Λέξεις/φράσεις για χρονική σειρά (όταν, ύστερα, μετά...)	
3. Επίλογος • Τέλος της ιστορίας • Σκέψεις και συναισθήματα των ηρώων	• Λέξεις, φράσεις που εκφράζουν κρίσεις, σκέψεις ή συναισθήματα	

3 Γράφουμε τη δική μας φανταστική ιστορία με ήρωες της μυθολογίας ή με δικούς μας ήρωες.

➔ Τετράδιο Εργασιών 1, σελ. 76.

Η υπόσχεση

Πρώτη ακρόαση

- 1 Διαγράψω τη λέξη που δεν ταιριάζει:
- Όταν η Γιαγιόι έφτασε στη Νέα Υόρκη, ένωσε **ελεύθερη / φοβισμένη**.
 - Η Γιαγιόι γεννήθηκε στην **Κίνα / Ιαπωνία**.
 - Οι γονείς της είχαν ένα **φυτώριο / εργαστήριο**.
 - Οι γονείς της **υποστήριζαν / δεν υποστήριζαν** το όνειρό της να γίνει καλλιτέχνις.
 - Στην Αμερική οι περισσότεροι καλλιτέχνες ήταν **άντρες / γυναίκες**.

Δεύτερη ακρόαση

- 2 Συμπληρώνω τα κενά με τις λέξεις που ακούω.
- Η υπερδύναμη της Γιαγιόι ήταν η _____ της, χανόταν μέσα σε αυτή και ζωγράφιζε διάφορα σχέδια που είχε στο μυαλό της. Ονειρευόταν ότι ήθελε να γίνει _____ . Μια μέρα, εμπνεύστηκε από ένα τοπίο με λουλούδια και άρχισε να δημιουργεί ζωγραφίες χρησιμοποιώντας πολλές χρωματιστές _____ . Η Γιαγιόι, πηγαίνοντας στην Αμερική, βρήκε πολλούς _____ και επιτέλους την _____ . Η τέχνη έγινε το _____ της.
- 3 Πώς της δημιουργήθηκε η ιδέα να ζωγραφίζει με χρωματιστές τελείες;
- 4 Ποια ήταν η υπόσχεση που έδωσε η Γιαγιόι; Κατάφερε να τηρήσει την υπόσχεση αυτή τελικά;

Παιδιά με... ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΕΙΣ!

Μ' ένα χαρτόκουτο μπορεί να χτίσει ένα σπίτι για τα πουλιά. Με μία αναποδογυρισμένη ομπρέλα μπορεί να φτιάξει μια βάρκα για να διασχίζουν το ποτάμι οι σκίουροι.

Μαζεύει ξερά φύλλα και συνθέτει ένα κολάζ με δάσος, ζώα, δέντρα... ακόμα και σπηλιές όπου κοιμούνται αρκούδες όταν πέφτουν σε χειμερία νάρκη! Κόβει, κολλάει, ζωγραφίζει διάφορα υλικά και φτιάχνει μια μολυβοθήκη, μια κρεμάστρα ή ένα καπέλο μάγου. Εκεί όπου οι άλλοι βλέπουν ένα κομμάτι χαρτί, ο Αντρέας βλέπει ένα ταξίδι με αεροπλάνο, πλοίο ή τρένο.

Για τον Αντρέα ένα πινέλο και ένα κουτί νερομπογιές είναι η πόρτα που οδηγεί σ' έναν καινούριο κόσμο. Έναν κόσμο που θέλει να εξερευνήσει. Κάθε φορά που μαθαίνει μια νέα λέξη, δημιουργεί μια συναρπαστική ιστορία. Πάντα ξέρει να δίνει λύση ακόμα και στα πιο περίπλοκα προβλήματα. Η υπερδύναμη του Αντρέα είναι η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ.

Ίσερν Σουζάννα, Ένα βιβλίο με... ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΕΙΣ!

1 Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- α.** Ποια είναι η υπερδύναμη του Αντρέα;
- β.** Οι κατασκευές του είναι χρήσιμες για κάποιους;
- γ.** Με τη δύναμη της δημιουργικότητας, τι καταφέρνει ο Αντρέας;

2 Αντιστοιχίζω αυτό που βλέπει ο Αντρέας με αυτό που δημιουργεί.

1. Ένα χαρτόκουτο	•	α Ταξίδι με αεροπλάνο
2. Κομμάτι χαρτί	•	β Σπίτι για τα πουλιά
3. Ξερά φύλλα	•	γ Συναρπαστική ιστορία
4. Νέα λέξη	•	δ Κολάζ

Μια ηρωική πράξη

Ο θεός μου, που είναι πυροσβέστης, μού αφηγήθηκε αυτή την ιστορία.

Μια νύχτα, έγινε ένα σοβαρό ατύχημα με ένα τρένο. Ταξίδευαν πολλοί επιβάτες, ανάμεσά τους και παιδιά. Όλοι τρόμαξαν πολύ.

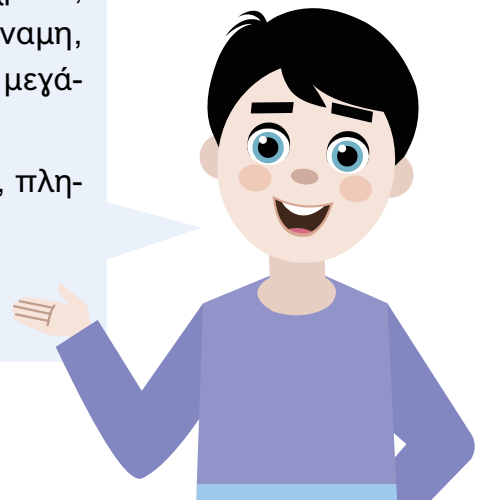
Ένα από τα βαγόνια άρπαξε φωτιά. Η κατάσταση ήταν πολύ επικίνδυνη. Μέσα σε αυτό το βαγόνι βρισκόταν και ένας νέος φοιτητής, ο Αντρέας. Αν και φοβήθηκε, δεν σκέφτηκε μόνο τον εαυτό του. Κοίταξε γύρω του και είδε ότι υπήρχαν άνθρωποι που χρειάζονταν βοήθεια.

Η φωτιά πλησίαζε, ο καπνός ήταν πυκνός, φωνές ακούγονταν γύρω του. Τότε ο Αντρέας, χωρίς να χάσει χρόνο, έσπασε μόνος του το τζάμι του βαγονιού. Με δύναμη, θάρρος και ψυχραιμία βοήθησε αρκετά παιδιά και μεγάλους να βγουν έξω.

Όταν έφτασαν οι διασώστες και οι πυροσβέστες, πλησίασαν τον Αντρέα και του είπαν με συγκίνηση:

«Διακινδύνεψες για να σώσεις τα άλλα παιδιά. Αντρέα, είσαι ένας πραγματικός ήρωας!»

Εσείς, παιδιά, γνωρίζετε κάποιον ήρωα της καθημερινής ζωής; Κάποιο παιδί ή μεγάλο που έκανε κάτι σπουδαίο για άλλους;

Η ιστορία είναι αληθινή και αναφέρεται στο δυστύχημα των Τεμπών το 2023. Το κείμενο είναι της συγγραφικής ομάδας.

Αναζητούμε από την οικογένειά μας ή αλλού μια μικρή ιστορία ηρωισμού στην καθημερινή ζωή και την καταγράφουμε. Συγκεντρώνουμε τις ιστορίες και δημιουργούμε ένα βιβλίο της τάξης.

Δεν μπορεί... θα υπάρχουν ήρωες

Η Μαντώ υποπτευόταν για τι πράγμα μπορεί να συζητούσαν: για το τι συνέβαινε στα σκλαβωμένα μέρη της Ελλάδας. Αναρωτιόταν μήπως τα συγκεντρωμένα πρόσωπα ήταν μέλη κάποιας μυστικής εταιρείας που αγωνιζόταν κρυφά για την απελευθέρωση των Ελλήνων από την Οθωμανική κυριαρχία.

Κι από εκεί μέσα ακούει εκείνον τον άντρα με τη βαθιά φωνή να λέει πως η αποφασιστική μάχη δόθηκε πριν καμιά δεκαπενταριά μέρες στο Καστράκι, έξω από την Καλαμπάκα, κοντά στα Μετέωρα. Να εξηγεί πως, δυστυχώς, ο παπα-Θύμιος με τους άντρες του δεν είχαν προλάβει να ενωθούν με τους αγωνιζόμενους στο Καστράκι της Καλαμπάκας. Μια σιωπή μεγάλη απλώνεται στο δωμάτιο. Και λίγο μετά... ένα πνιχτό αναφιλητό. Είναι που, εκεί μέσα κρυμμένη η Μαντώ δεν μπορεί πλέον να συγκρατήσει τη θλίψη της και κλαίει με αναφιλητά. Σκασίλα της τώρα πια αν θα την ανακαλύψουν.

Κι έτσι, όταν η πόρτα της ντουλάπας ανοίγει, η Μαντώ σηκώνει το κεφάλι της για ν' αντικρίσει το έκπληκτο κι αυστηρό βλέμμα του πατέρα της. Και το μόνο που της έρχεται, ανάμεσα στα αναφιλητά της, να πει, είναι:

«Πες μου, πατέρα... δεν μπορεί... θα υπάρχουν ήρωες. Θα υπάρχουν ήρωες Έλληνες που θ' αγωνιστούν για να ελευθερωθούμε. Και πως κάποτε θ' αγωνιστούμε όλοι για την ελευθερίας μας. Ακόμα κι εγώ που είμαι γυναίκα. Σ' το ορκίζομαι.»

Το εννοεί αυτό που λέει, αυτή η κοπέλα των μόλις δεκατεσσάρων χρονών: όταν έρθει εκείνη η ώρα, θα πολεμήσει όπως και οι άντρες στον αγώνα για την ελευθερία.

**Μαντώ
Μαυρογένους**

Δαρλάση Αγγελική, *Οι μεγάλοι μικροί...Οι αγωνιστές του 1821. (Διασκευή)*

- 1 Απαντάμε στις ερωτήσεις:
 - α. **Πότε** και **πού** συμβαίνουν τα γεγονότα;
 - β. **Ποιο** είναι το κεντρικό πρόσωπο; Ποια είναι τα άλλα πρόσωπα;

- 2 Γιατί η Μαντώ ξέσπασε σε κλάματα;

- 3 Εντοπίζουμε στο κείμενο την ερώτηση που έκανε στον πατέρα της. Τι μπορεί να της απάντησε ο πατέρας της εκείνη τη στιγμή;

- 4 Τελικά, βρέθηκαν ήρωες και ηρωίδες που απελευθέρωσαν την Ελλάδα από την τουρκοκρατία; Γιατί η Μαντώ Μαυρογένους είναι ηρωίδα της ελληνικής επανάστασης;

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

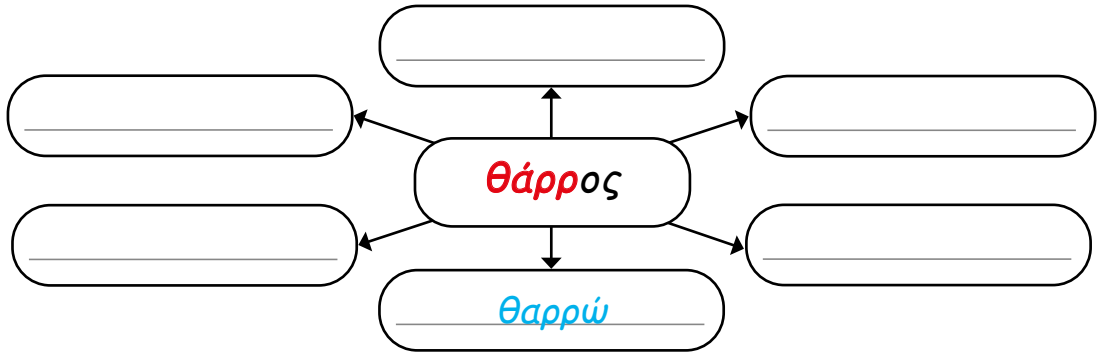

1 Βρίσκω στο Σχολικό Λεξικό τη σημασία της λέξης «**θάρρος**». Γράφω τι κάνει αυτός ή αυτή που έχει θάρρος.

θάρρος το [θάρος]

2 Οι λέξεις έχουν οικογένεια!

α. Δημιουργώ την οικογένεια της λέξης «**θάρρος**».

β. Συμπληρώνω τις προτάσεις:

- Οι πυροσβέστες πρέπει να είναι πολύ _____ για να αντιμετωπίζουν τις φωτιές.
- Η δασκάλα μάς _____ πάντα να ακολουθούμε τα όνειρά μας.
- Η Τιανχάο ήταν στην αρχή ντροπαλή με τα άλλα παιδιά αλλά τώρα πια είναι _____.
- Να είσαι _____, μου λέει η μαμά μου. Να λες τη γνώμη σου με θάρρος και ευγένεια.
- Α, _____ δεν μου λες την αλήθεια, είπε ο παππούς.
- Η _____ είναι το αντίθετο της ενθάρρυνσης.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Η πρόταση

Παρατηρώ

Περπατάω. Οι πυροσβέστες σβήνουν τις φωτιές.

Το παιδί έφτιαξε ένα χαρτονένιο σπιτάκι.

Υποκείμενο Ρήμα Συμπλήρωμα / Αντικείμενο

• Μερικά ρήματα παίρνουν δύο συμπληρώματα (αντικείμενα).

Η Μαντώ δίνει στον πατέρα της μια υπόσχεση.

Υποκείμενο Ρήμα Συμπλήρωμα A Συμπλήρωμα B

Μαθαίνω

Κάθε πρόταση δίνει ένα **νόημα** και έχει οπωσδήποτε ένα **ρήμα**. Το ρήμα είναι ο **πυρήνας**, η καρδιά της πρότασης.
Ένα ρήμα μπορεί να αποτελεί από μόνο του μια πρόταση.

Εφαρμόζω

Σχηματίζω προτάσεις με βάση το ρήμα που έχω.

Υποκείμενο	Ρήμα	Συμπλήρωμα A	Συμπλήρωμα B
_____	νίκησε	_____	_____
_____	θα φροντίσουμε	_____	_____
_____	χάρισα	_____	_____
_____	δώσαμε	_____	_____

Σχολείο για Σούπερ Ήρωες

Είμαι η Νίνα και μαζί με τους συμμαθητές μου είμαστε αποφασισμένοι να γίνουμε οι αυριανοί σούπερ ήρωες!

Ο Μπράντον, ο καταπληκτικός φίλος μου από την Κίνα, έχει αναπτύξει μια σούπερ δύναμη που σίγουρα θα σας ενθουσιάσει! Μπορεί και απενεργοποιεί τα κινητά τηλέφωνα των γονιών του μόνο με τη σκέψη του. Έτσι τους μένει άφθονος χρόνος για κουβέντες, αγκαλιές, βόλτες και παιχνίδια. Τρώνε παρέα μιλώντας για το πώς ήταν η μέρα τους και φτιάχνουν παζλ ακούγοντας μουσική. Δεν είναι υπέροχο;

Αλλά και η σούπερ δύναμη του Φρέντι είναι μοναδική στον κόσμο. Μπορεί να διαβάζει τις καρδιές των ανθρώπων κι έτσι καταλαβαίνει πώς αισθάνονται. Ξέρει πότε είμαστε λυπημένοι και χρειαζόμαστε κάποιον να καθίσει δίπλα μας, πότε έχουμε ανάγκη κάποιον να μας ακούσει με υπομονή.

Τόση ώρα, δεν σας έχω πει και για τη δική μου σούπερ δύναμη. Αποφάσισα να καλλιεργήσω τη σούπερ δύναμη της τελειότητας. Θα γινόμουν η καλύτερη και θα τους ξεπερνούσα όλους. Κανείς δεν θα μπορούσε να συγκριθεί μαζί μου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μη με συμπαθεί πια κανείς. Έκανα σε όλους παρατηρήσεις, έκλαιγα όταν έχανα, θύμωνα όταν κάποιος ήταν καλύτερος από εμένα και δεν θαύμαζα κανέναν, παρά μόνο τον εαυτό μου, όπως τον είχα φανταστεί: τον αρχηγό των σούπερ ηρώων! Ευτυχώς που με σταμάτησε η κυρία Κάρεν πριν εξαντληθώ τελείως!

«Δεν έχει νόημα, Νίνα, να γίνεις τέλεια! Όλοι μας είμαστε απίθανοι, ακόμα και με τις ατέλειές μας. Το σημαντικό δεν είναι να είσαι η καλύτερη από όλους, αλλά να είσαι σήμερα καλύτερη απ' ό,τι ήσουν χθες!»

Δεληβοριά Μάγια, Σχολείο για Σούπερ Ήρωες

1

Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- α. Τι χαρακτηριστικά έχει το σχολείο για σούπερ ήρωες;
- β. Ποιες είναι οι υπερδυνάμεις που έχουν αναπτύξει τα παιδιά;
- γ. Τι σημαίνουν τα λόγια της δασκάλας στη Νίνα; Γράφουμε στο τετράδιο τις σκέψεις μας και τις συζητάμε στην τάξη.
- δ. Ποια σούπερ δύναμη θα ήθελες να έχεις αν πήγαινες κι εσύ στο σχολείο για σούπερ ήρωες;

12

Ένα ανθρωπάκι στη φωλιά του λύκου

Στους λόφους του Σιονί βράδιαζε. Στη ζεστασιά της φωλιάς του ο Μπαμπάς Λύκος ετοιμαζόταν να βγει για κυνήγι. Εκείνη τη στιγμή όμως η είσοδος της φωλιάς σκοτείνιασε από μία σκιά. Ήταν ο Ταμπακί, το τσακάλι.

«Ο Σιρ Χαν μου είπε πως με το νέο φεγγάρι θα έρθει να κυνηγήσει σε αυτά τα μέρη», είπε. Ο Σιρ Χαν ήταν ένας μεγάλος τίγρης, πολύ κακός. Τον θεωρούσαν όλοι ανίκητο.

Ο λύκος ήταν οργισμένος:

«Αυτός ο τίγρης προκαλεί τους ανθρώπους αποδεκατίζοντας τα ζώα τους.»

Πάνω που έκανε να βγει από τη φωλιά, άκουσε τον βρυχηθμό του τίγρη.

«Νομίζω ότι δεν ψάχνει σήμερα για οποιοδήποτε θήραμα. Θέλει να κυνηγήσει άνθρωπο...», ψιθύρισε η Μαμά Λύκαινα.

Ο τίγρης πλησίασε ολοένα και περισσότερο. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή η λύκαινα διπλώθηκε στο σκοτάδι λέγοντας:

«Κάποιος είναι εδώ!»

Ο λύκος πήρε φόρα και ετοιμάστηκε να επιτεθεί αλλά σταμάτησε απότομα!

Μπροστά του δεν είχε έναν εχθρό, αλλά ένα τρυφερό, στρουμπουλό και χαμογελαστό ανθρωπάκι.

«Είναι ένα κουτάβι ανθρώπου!», είπε ξεφυσώντας ο λύκος.

«Φέρτο εδώ στη φωλιά», φώναξε η λύκαινα. «Κάνε γρήγορα!»

Ο λύκος το πήρε απαλά ανάμεσα στα δόντια του, χωρίς να του κάνει ούτε μία γρατζουνιά. Το αναμαλλιασμένο ανθρωπάκι πλησίασε άφοβα τη λύκαινα, στριμώχτηκε και κάθισε να ζεσταθεί στην κοιλιά της. Η λύκαινα, συγκινημένη, το αγκάλιασε αμέσως με αγάπη.

Τότε έφτασε ο Σιρ Χαν και, θυμωμένος, έχωσε το κεφάλι του στη σπηλιά, αλλά δεν κατάφερε να μπει. Ξεφύσησε και γρύλισε: «Δώστε μου τον μικρό άνθρωπο!»

Η λύκαινα προχώρησε απειλητικά και γρύλισε:

«Αυτό το ανθρώπινο κουτάβι είναι δικό μου και θα το μεγαλώσω με τα παιδιά μου! Πρόσεχε Σιρ Χαν...»

Η λύκαινα ήταν τόσο θυμωμένη, που ο μεγάλος τίγρης αναγκάστηκε να υποχωρήσει.

Οι δύο λύκοι αναστέναξαν με ανακούφιση:

«Είσαι σίγουρη ότι θέλεις να το κρατήσεις;», ρώτησε ο λύκος.

Η λύκαινα απάντησε:

«Και βέβαια θέλω! Θα το ονομάσω Μόγλη, δηλαδή βατραχάκι. Θα το παρουσιάσω στην αγέλη μαζί με τα άλλα λυκάκια μόλις μάθουν να περπατάνε».

Στίλτον Τζερόνιμο, Το βιβλίο της ζούγκλας (διασκευή)

1

Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- α. Ποιοι είναι οι ήρωες στο απόσπασμα της ιστορίας; Ποιους ρόλους έχουν;
- β. Το κείμενο είναι ένας διάλογος. Για ποιο θέμα συζητούν;
- γ. Η Λύκαινα αποφασίζει να κρατήσει το ανθρωπάκι. Τι δείχνει αυτό;

2

Γράφουμε έναν διάλογο και τον δραματοποιούμε:

Η Λύκαινα πηγαίνει το ανθρωπάκι στα λυκάκια της. Εκείνα βλέπουν ότι είναι διαφορετικό και αναρωτιούνται... Συζητούν μεταξύ τους και με τη μαμά τους.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Κλίση ουσιαστικών σε -ος

	Ενικός	Πληθυντικός
Ονομαστική	ο άνθρωπος	οι άνθρωποι
Γενική	του ανθρω <u>ώ</u> που	των ανθρω <u>ώ</u> πων
Αιτιατική	τον άνθρωπο	τους ανθρω <u>ώ</u> πους

Ονομαστική	η είσοδος	οι εισόδοι
Γενική	της εισ <u>ό</u> δου	των εισ <u>ό</u> δων
Αιτιατική	την είσοδο	τις εισ <u>ό</u> δους

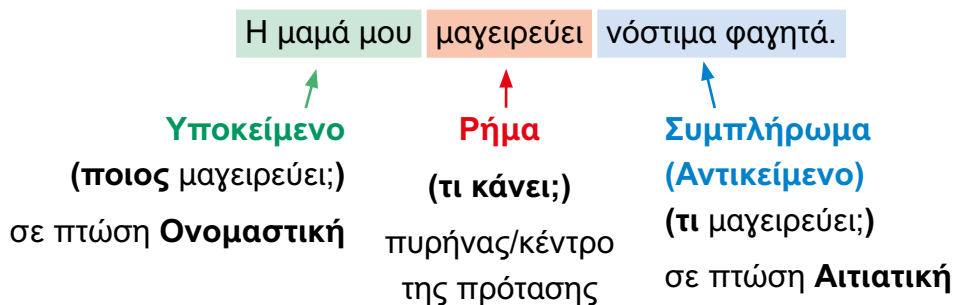
Κλίση Ρημάτων σε -άω

Χρόνος	Παρόν	Παρελθόν	Μέλλον
Συνοπτικό	σταμα <u>τάω</u> (ώ)	σταμάτη <u>σα</u>	θα σταματή <u>σω</u>

Σχηματισμός προτάσεων

Κάθε πρόταση δίνει ένα νόημα και έχει οπωσδήποτε ένα ρήμα.

- Το **ρήμα** είναι ο **πυρήνας** της πρότασης. Μια πρόταση μπορεί να είναι μόνο ένα ρήμα. Απαντά την ερώτηση «τι κάνει;»
- Το **Υποκείμενο** δείχνει το πρόσωπο που ενεργεί. Μπορεί να μην εμφανίζεται όταν καταλαβαίνουμε ποιο είναι. Απαντά στην ερώτηση «**ποιος**;» Το Υποκείμενο βρίσκεται πάντα σε πτώση **Ονομαστική**.
- Το υπόλοιπο μέρος της πρότασης αποτελεί το **συμπλήρωμα του ρήματος**. Το συμπλήρωμα συνήθως λέγεται **αντικείμενο** και απαντάει στην ερώτηση «**τι**;». Βρίσκεται πάντα σε πτώση **Αιτιατική**.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Θεματικό λεξιλόγιο

μύθος, εμπόδια, θάρρος, γενναιότητα, ανδρεία, αυτοθυσία, υπερηφάνεια, αλληλεγγύη, δόξα, θαυμασμός, τιμιότητα, δικαιοσύνη, σοφία, εξυπνάδα, δημιουργικότητα, επιμονή, καθημερινός, φανταστικός, υπερήρωας, μυθικός

Οικογένειες λέξεων

δύναμη	δυνατός, δυναμισμός, δυναμικός, δυναμώνω, αδύναμος, αδυναμία, αδύνατος, ενδυναμώνω, ενδυνάμωση
ήρωας	ηρωισμός, ηρωικός, ηρώο, ηρωίδα, υπερήρωας, αντιήρωας
θάρρος	θαρραλέος, θαρρετός, ενθαρρύνω, ξεθαρρεύω

Αφήγηση μυθικής/φανταστικής ιστορίας

Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία
Τίτλος	
1. Εισαγωγή <ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορίες: πρόσωπα, τόπος, χρόνος 	<ul style="list-style-type: none"> • Ονόματα, πόλεις, εποχές κ.λπ.
2. Ανάπτυξη <ul style="list-style-type: none"> • Γεγονότα: αρχική κατάσταση, εμπόδια, περιπέτειες, δράσεις, αποτελέσματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρήματα δράσης • Ουσιαστικά και επίθετα • Λέξεις/φράσεις για χρονική σειρά (όταν, ύστερα, μετά...)
3. Επίλογος <ul style="list-style-type: none"> • Τέλος της ιστορίας • Σκέψεις και συναισθήματα των ηρώων 	<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις, φράσεις που εκφράζουν κρίσεις, σκέψεις ή συναισθήματα

Ελέγχω τις γνώσεις μου!

Συμπληρώνω με τα ουσιαστικά: **άνθρωπος, είσοδος, έξοδος.**

1. Οι _____ που γίνονται ήρωες, κάνουν ηρωικές πράξεις.
2. Ο χαρακτήρας ενός _____ φαίνεται μέσα από τα λόγια και τις πράξεις του.
3. Οι ελεγκτές ελέγχουν τα εισιτήρια στις _____.
4. Η πόρτα της _____ κινδύνου πρέπει να είναι πάντα ανοιχτή.

Υπογραμμίζω τα **Υποκείμενα** στις προτάσεις:

5. Η Μαρία κι εγώ διαβάζουμε το βιβλίο «Ματίλντα».
6. Τηλεφώνησε η μαμά πριν λίγο.

Υπογραμμίζω τα **Αντικείμενα** στις προτάσεις:

7. Η λύκαινα φρόντισε τον Μόγλη.
8. Τα παιδιά έχουν υπερδυνάμεις.
9. Οι πυροσβέστες δίνουν νερό στα ζώα.

Βρίσκω μια λέξη που σημαίνει το ίδιο.

10. Οι Έλληνες αγωνίστηκαν με **γενναιότητα**. _____
11. Η δασκάλα μας είναι **αποφασιστική**. _____
12. Οι γονείς **υποστηρίζουν** τις προσπάθειες των παιδιών. _____

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν.

13. Εγώ ρώτ____α, εσύ απάντ____ες
14. Εσύ ζωγράφ____ες, εμείς θα διπλ____ουμε
15. Οι ήρ____ες τ____ς μ____θολογ____ας είναι θα____αλ____οι.

Μετρώ όλα τα σωστά:

έως 3

ξαναδιαβάζω

4 - 7

μέτρια

8 - 11

πολύ καλά

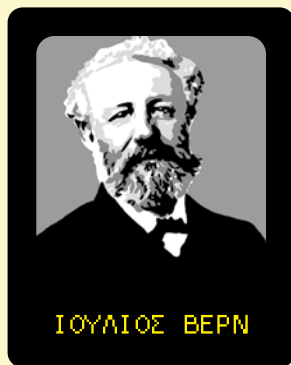

12 - 15

άριστα

5

Ο κόσμος της Επιστήμης και της Τεχνολογίας

Εμείς
κατασκευάσαμε
ένα ρομπότ.

Είναι ένα ρομπότ-καθαριστής.

Θα σας δείξουμε
ένα πείραμα.

Ποιος ενδιαφέρεται
για το ηφαίστειο;

ΡΟΜΠΟΤΙΚΗ

ΠΕΙΡΑΜΑ

Το ηφαίστειο που αφρίζει

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΙΟΥΡΙ

ΣΤΙΒΕΝ
ΧΟΚΙΝΓΚ

- Τι γνωρίζουμε για τις επιστήμες;
- Ποια είναι τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας;
- Ποιες επιστήμες μας ενδιαφέρουν;
- Πώς εργάζεται ένας επιστήμονας;

Το φλιπεράκι είναι μια
διασκεδαστική κατασκευή.

Ακολουθήσαμε προσεκτικά
τις οδηγίες.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

5.1 Κατασκευές και πειράματα

Θέλετε να χρησιμοποιήσουμε το χαρτόκουτο για να φτιάξουμε κάτι;

Ωραία ιδέα. Τι, όμως;

Μια κατασκευή - παιχνίδι.

Να φτιάξουμε ένα φλιπεράκι; Είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με βόλους. Έχω βρει οδηγίες στο διαδίκτυο.

1 Φλίπερ με ανακυκλώσιμα υλικά

Κατασκευή φλίπερ

Υλικά:

- Κουτί από χαρτόνι μικρού ή μεσαίου μεγέθους
- Δύο ξυλάκια παγωτού
- Ψαλίδι
- Κολλητική ταινία
- Μια πολύ μικρή μπάλα ή έναν γυάλινο βώλο
- Χαρτί και μαρκαδόρους

- **Αρχικά, παίρνουμε** το καπάκι ή το κάτω μέρος ενός καθαρού κουτιού. Με το ψαλίδι, **ξεχωρίζουμε** από τη βάση τα μπροστινά και πλαιϊνά πτερύγια, όπως δείχνει η εικόνα.
- **Μετά, λυγίζουμε** τα νέα μακρύτερα πτερύγια προς τα μέσα, ώστε να βλέπουν το ένα το άλλο. **Αφήνουμε** κενό μεταξύ τους απόσταση 7 εκατοστά.
- **Αφού** κολλήσουμε τις γωνίες τους με ταινία, **προσαρμόζουμε** τα ξυλάκια παγωτού στα ανοίγματα, με τέτοιο τρόπο ώστε να κινούνται.
- **Στη συνέχεια, κολλάμε** χαρτονάκια και καπάκια για να δημιουργήσουμε διαδρομές και εμπόδια. **Γράφουμε** τους πόντους για κάθε εμπόδιο.
- **Τέλος, σχηματίζουμε** ένα τέρμα για να καταλήγει εκεί η μπίλια. **Ζωγραφίζουμε** το εσωτερικό ή κολλάμε αυτοκόλλητα. Το τοποθετούμε με κλίση προς τα κάτω, για να κυλάει η μπίλια προς τα ξυλάκια. Το φλιπεράκι είναι τώρα έτοιμο για παιχνίδι!

διασκευή από τη συγγραφική ομάδα βασισμένο σε bbc.co.uk, Πώς να φτιάξεις ένα φλίπερ

Καλά τα καταφέραμε!

Πράγματι, γίναμε
μικροί μηχανικοί!

Μου αρέσει πολύ να
παρατηρώ την μπάλα να
κινείται προς τα κάτω...!

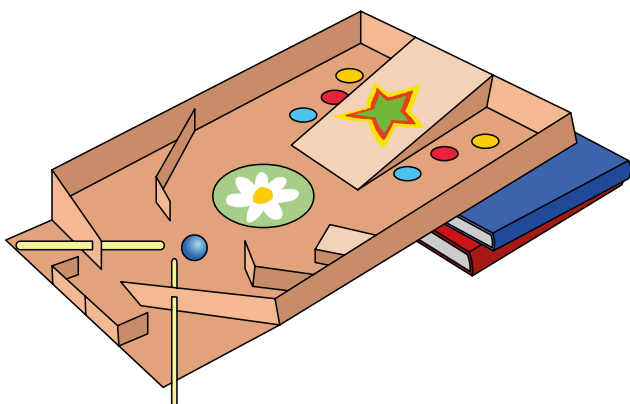
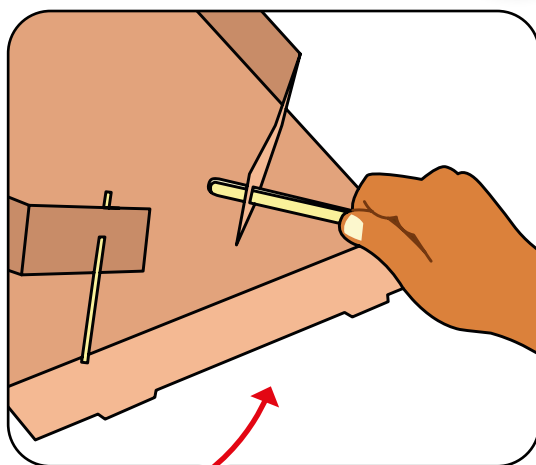
Σαν κάποια δύναμη
να την τραβάει...

1

Επιλέγω τη σωστή απάντηση:

1. Τα παιδιά φτιάχνουν φλίπερ με:
 - α. χαρτί
 - β. χαρτονένιο κουτί
 - γ. άλλο επιτραπέζιο παιχνίδι
2. Το κείμενο είναι:
 - α. οδηγίες επιτραπέζιου παιχνιδιού
 - β. βήματα για ένα πείραμα.
 - γ. οδηγίες κατασκευής
3. Οι εικόνες του κειμένου:
 - α. δείχνουν τα βήματα της κατασκευής.
 - β. ομορφαίνουν το κείμενο.
 - γ. πιάνουν χώρο.

2 Τοποθετώ στη σειρά τις οδηγίες, γράφοντας δίπλα τον αριθμό:

- Με το ψαλίδι κόβουμε και δημιουργούμε τα ανοίγματα.
- Διαλέγουμε ένα κατάλληλο κουτί.
- Προσαρμόζουμε τα ξυλάκια παγωτού ώστε να πετάμε την μπάλα.
- Σημειώνουμε τους πόντους και ζωγραφίζουμε.
- Φτιάχνουμε διαδρομές και εμπόδια.

3 Λέμε προφορικά και μετά γράφουμε 4-5 κανόνες για να παίξουμε με το φλιπεράκι. Χρησιμοποιούμε:

Ρήματα

ρίχνω, τραβάω,
κουνάω, μετράω,
νικάω

Ουσιαστικά

μπίλια, πόντος,
εμπόδιο, ξυλάκι,
τέρμα

Ρίχνουμε.....

.....

.....

.....

.....

.....

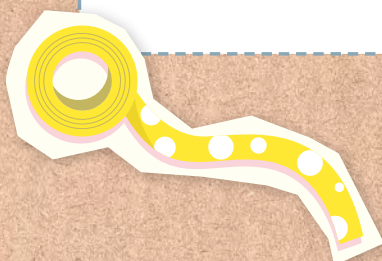

4 Εσύ τι θα έφτιαχνες;

.....

.....

.....

2 Πείραμα στην τάξη

Φτιάχνοντας ένα αυτοκίνητο με κίνηση

Υλικά

- αυτοκινητάκι
- τραπέζι
- σπάγκο (τουλάχιστον 1 μέτρο)
- κουβαδάκι
- μερικά κέρματα και άλλα βαρίδια (πετραδάκια κτλ.)
- ψαλίδι

Οδηγίες

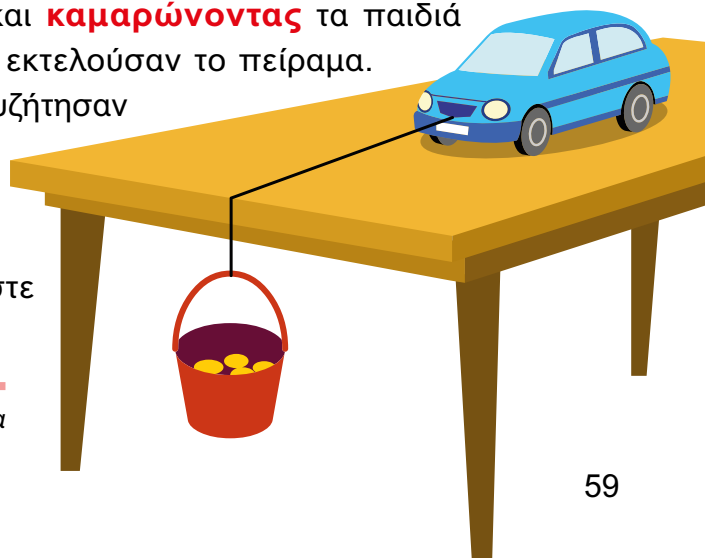
1. Δέστε **καλά** και **γερά** τη μία άκρη του σπάγκου στο κουβαδάκι και την άλλη άκρη του στο αυτοκινητάκι.
2. Ακουμπήστε **προσεκτικά** το αυτοκινητάκι στο τραπέζι, έτσι ώστε το κουβαδάκι να κρέμεται κάτω από το τραπέζι.
3. Γεμίστε **αργά** το κουβαδάκι με κέρματα **παρατηρώντας** σε κάθε στάδιο τι συμβαίνει.

Τα παιδιά εργάστηκαν με προσοχή, **ακολουθώντας** τις οδηγίες που τους έδωσε η δασκάλα.

- Παιδιά, δείτε, το αυτοκινητάκι αρχίζει να κινείται! αναφώνησε ο Πέτρος.
- Και κινείται ακόμα πιο **γρήγορα** όταν στο κουβαδάκι υπάρχουν περισσότερα βαρίδια, παρατήρησε η Ελπίδα.
- Αυτή είναι η απάντηση που ψάχναμε! Το βάρος είναι αυτό που τραβάει το κουβαδάκι προς τα κάτω και, μαζί με αυτό, τραβιέται και το αυτοκινητάκι, συμπέρανε η Ούμα.

Η δασκάλα χαμογελούσε **κοιτάζοντας** και **καμαρώνοντας** τα παιδιά που παρατηρούσαν, έκαναν υποθέσεις και εκτελούσαν το πείραμα.

Μετά, κάθισαν όλοι μαζί σε έναν κύκλο και συζήτησαν για τη βαρύτητα, τη δύναμη που μας κάνει να προσγειωνόμαστε στο πάτωμα όταν πηδάμε από τον καναπέ, να πέφτουμε στην πισίνα όταν πηδάμε από τον βατήρα, να βυθιζόμαστε στο κρεβάτι μας όταν ξαπλώνουμε...

1

Συμπληρώνω τις προτάσεις με βάση το κείμενο:

α. Για να καταλάβουν τα παιδιά τον λόγο που τα αντικείμενα κινούνται προς τα κάτω, έκαναν ένα

β. Όταν στο κουβαδάκι υπάρχουν περισσότερα, το αυτοκινητάκι κινείται

γ. Αυτό που τραβάει το κουβαδάκι προς τα κάτω είναι το

δ. Η δύναμη που μας κάνει να προσγειωνόμαστε στο πάτωμα όταν πηδάμε από τον καναπέ, λέγεται

2

Οι οδηγίες που έγραψε η δασκάλα στον πίνακα είχαν μπροστά έναν Αυτό βοήθησε τα παιδιά να

3

Στη Σελήνη η δύναμη της βαρύτητας είναι μικρότερη από ότι στη Γη. Φανταζόμαστε τα παιδιά να ζουν στη Σελήνη. Τι κάνουν; Πώς παίζουν; Περιγράφουμε με τη φαντασία μας σκηνές από τη ζωή τους. Γράφουμε μια σκηνή.

.....

.....

.....

.....

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Λέξεις για τις κατασκευές

- 1 Μέσα από τα κείμενα που διαβάσαμε βρίσκουμε λέξεις για τις κατασκευές. Τις τοποθετούμε στη σωστή κατηγορία.

κατασκευή

Υλικά: *ψαλίδι,*Πράξεις / Ενέργειες: *κόβω,*Τρόπος που δρω / ενεργώ: *προσεκτικά,*Σειρά που ακολουθώ: *πρώτα,*

- 2 Αναζητώ στο λεξικό και σημειώνω τη σημασία της λέξης «**πείραμα**»:

πείραμα

.....

- 3 Στις υπογραμμισμένες λέξεις κυκλώνω το κοινό μέρος τους.

Οι λέξεις αυτές ανήκουν στην οικογένεια της λέξης

Στη συνέχεια, αντικαθιστώ κάθε λέξη με μία που έχει παρόμοια σημασία (συνώνυμες):

1. Όταν κατασκευάζουμε κάτι, αποφεύγουμε τους επικίνδυνους πειραματισμούς, για να μείνουμε ασφαλείς.

2. Η κατασκευή μου βρίσκεται ακόμη σε πειραματική φάση, οπότε θα σου τη δείξω αργότερα.

3. Πειραματίζομαι εδώ και καιρό με διάφορα υλικά μέχρι να βρω το πιο κατάλληλο για την κατασκευή μου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

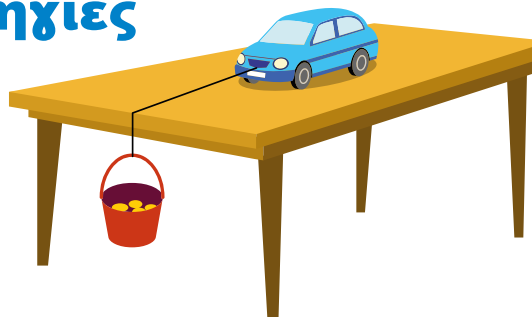
Ρήμα και επίρρημα σε οδηγίες

Παρατηρώ

Δέστε καλά και **γέρα** τη μία άκρη...

Ακουμπήστε προσεκτικά το αυτοκινητάκι...

Γεμίστε αργά το κουβαδάκι...

- Από ποια ρήματα προέρχονται; Πώς σχηματίζονται; Τι κάνουμε με τους τύπους αυτούς;

..... → → →

ακουμπ**ώ** → (να) ακουμπ**ήσω** → (να) ακουμπ**ήσετε** → ακουμπ**ήστε**

..... → → →

- Ξαναδιαβάζουμε τις προτάσεις. Οι λέξεις με το **μωβ** χρώμα τι μας δείχνουν;

Μαθαίνω

- Με τα **ρήματα** στην **Προστακτική** (έγκλιση), δηλαδή δίνουμε οδηγίες, εντολές, προσταγές.
- Οι λέξεις **καλά**, **προσεκτικά**, **αργά** δείχνουν πώς πρέπει να γίνει κάθε πράξη. Συνδυάζονται με τα ρήματα και λέγονται **επιρρήματα**.

Εφαρμόζω

Επιλέγω και συνδυάζω ρήματα και επιρρήματα για να γράψω οδηγίες στην Προστακτική: «Φυτέψτε μια γλάστρα».

Ρήμα

γεμίζω

ρίχνω

ποτίζω

ανοίγω

Επίρρημα

προσεκτικά

αμέσως

καλά

βαθιά

- Γεμίστε** μια γλαστρούλα με χώμα για φυτά.
- Ανοίξτε** μια τρύπα με τα χέρια.
- τους σπόρους του φυτού και σκεπάστε εντελώς.
- με μπόλικο νερό.

Ρήμα: Μετοχή = άκλιτος τύπος

Παρατηρώ

Τα παιδιά εργάστηκαν με προσοχή, **ακολουθώντας** τις οδηγίες.

- Ποιοι εργάστηκαν με προσοχή;
- Ποιοι ακολούθησαν τις οδηγίες;

Η δασκάλα χαμογελούσε **κοιτάζοντας** και **καμαρώνοντας** τα παιδιά.

- Ποιος χαμογελούσε;
- Ποιος κοίταζε τα παιδιά;
- Το υποκείμενο του ρήματος και της μετοχής είναι

Μαθαίνω

α. Πώς σχηματίζεται η μετοχή;

κόβω → κόβ**οντας** κολλάω → κολλ**ώ** → κολλ**ώντας**

β. Πώς λειτουργεί η μετοχή;

Σε μια πρόταση μπορεί να υπάρχουν πολλές ενέργειες μαζί (χαμογελούσε, κοίταζε, καμαρώνε). Τότε η μία μπορεί να προσδιορίζει την άλλη:

Τα παιδιά **εργάστηκαν και ακολούθησαν** τις οδηγίες.

Τα παιδιά **εργάστηκαν ακολουθώντας** τις οδηγίες.

Η δασκάλα **χαμογελούσε ενώ κοίταζε** τα παιδιά.

Η δασκάλα **χαμογελούσε κοιτάζοντας** τα παιδιά.

Εφαρμόζω

Αντικαθιστώ το ρήμα όπως το παράδειγμα:

- **Καθώς φεύγαμε** από το Μουσείο πήραμε ένα κουτί.
.....**Φεύγοντας**..... από το Μουσείο, πήραμε ένα κουτί.
- Για να φτιάξουμε το παιχνίδι **κολλήσαμε** (κολλώ) το χαρτόνι.
Φτιάξαμε το παιχνίδι το χαρτόνι.

Οδηγίες κατασκευής (διαδικαστικό κείμενο)

- 1 α. Η Ούμα έγραψε τις οδηγίες για το φλιπεράκι σε καρτελάκια. Τα καρτελάκια μπερδεύτηκαν. Βάζω τους αριθμούς 1-3 σε σωστή χρονική σειρά.

Τέλος, ζωγραφίζουμε μια διαδρομή με εμπόδια ή έναν λαβύρινθο στο πάνω μέρος του κουτιού.

Στη συνέχεια, κόβουμε τις πλευρές του κουτιού στις διακεκομμένες γραμμές στην εικόνα.

Αρχικά, ξεδιπλώνουμε τη μία άκρη του κουτιού, ώστε να ελευθερωθούν τα δύο πτερύγια.

- β. Βάζουμε στη σωστή θέση λέξεις που δείχνουν χρονική σειρά:

κλείνοντας ύστερα μετά έπειτα
στην αρχή πρώτα αργότερα τελικά

1 Αρχικά

.....
.....

2 Στη συνέχεια

.....
.....

3 Στο τέλος

.....
.....

- γ. Γράφουμε ένα κείμενο με οδηγίες για να δείξουμε πώς παίζεται ένα παιχνίδι, πώς ετοιμάζουμε ένα φαγητό (συνταγή), πώς κάνουμε ένα πείραμα ή μια κατασκευή.

5

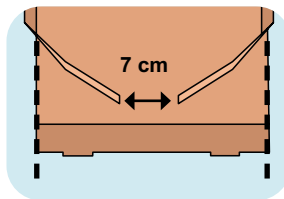
6

7

2 Συμπληρώνουμε τον πίνακα με στοιχεία από το κείμενο 1.

Οδηγίες κατασκευής		
Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία	Παραδείγματα από το κείμενο / εικόνες
Τίτλος • Το όνομα της κατασκευής ή συνταγής κ.λπ.	• Ουσιαστικά, επίθετα	
1. Εισαγωγή • Σκοπός και σύντομη περιγραφή	• Προτάσεις με το είναι, έχει, τι κάνεις με αυτό...	<i>Το φλιπεράκι είναι ένα επιτραπέζιο</i>
2. Ανάπτυξη • Υλικά και βήματα	• Ουσιαστικά, επίθετα, αριθμούς	<i>- χάρτινο κουτί</i> <i>-</i> <i>- γλωσσοπίεστρα</i>
3. Επίλογος • Ευχή, παρατήρηση	• Ρήματα σε α' πληθυντικό ή σε Προστακτική • Μετοχές • Επιρρήματα	<i>Αρχικά, παίρνουμε το καπάκι...</i>
Προτροπή		<i>Καλή επιτυχία</i>

3 Σκεφτόμαστε ένα δικό μας επιτραπέζιο παιχνίδι. Γράφουμε τις οδηγίες κατασκευής του.

Τετράδιο Εργασιών 2, σελ. 25.

4 Επιλέγουμε ένα από τα επιτραπέζια παιχνίδια και το κατασκευάζουμε στην τάξη. Ετοιμάζουμε τους κανόνες και παίζουμε.

Τριτάκια εν δράσει!

Από το
ημερολόγιο
της δασκάλας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Γ' Δημοτικού ανυπομονούσαν να **παρουσιάσουν** τη δουλειά τους στο «Φεστιβάλ Επιστημών και Τεχνολογίας» που διοργανώσαμε στο σχολείο μας. Ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, τα παιδιά δούλευαν για αρκετές εβδομάδες σε ομάδες, ετοιμάζοντας έργα σχετικά με τη ρομποτική, τα πειράματα και τις κατασκευές.

Ο Πέτρος συνεργάστηκε με την Τιανχάο και **έφτιαξαν** ένα μικρό ρομπότ-καθαριστή. Προγραμματίσαν το ρομπότ σε χρόνο ρεκόρ! Η Ούμα και ο Φίλιππος κατασκεύασαν ένα φλιπεράκι από ανακυκλώσιμα υλικά. Ο Ίωνας και η Ελπίδα, που λατρεύουν τα πειράματα, συγκέντρωσαν απλά υλικά για να φτιάξουν ένα ηφαίστειο που αφρίζει. Κατασκευάστηκαν ακόμη και αυτοσχέδια σιντριβάνια, μπούμερανγκ και ανεμογεννήτριες. Για κάθε κατασκευή ετοίμασαν μια ταμπελίτσα με το όνομα του έργου, μια σύντομη περιγραφή και τα ονόματα των δημιουργών.

Την ημέρα του Φεστιβάλ, τα παιδιά παρουσίασαν τα έργα τους με ενθουσιασμό. Οι επισκέπτες εντυπωσιάστηκαν κι εμείς οι εκπαιδευτικοί νιώθαμε περήφανοι για τους μαθητές μας. Ο αδερφός του Πέτρου, που πηγαίνει στην Ε' τάξη, σιγοψιθύρισε: «Κοίτα να δεις τα τριτάκια πώς τα κατάφεραν... Θα προτείνω στην τάξη μου να οργανώσουμε κι εμείς μια γιορτή για τις επιστήμες και την τεχνολογία».

από τη συγγραφική ομάδα

1

Συζητάμε.

- α. Τι διοργάνωσαν οι μαθητές της Γ' τάξης στο σχολείο τους;
- β. Με ποια υλικά έφτιαξαν η Ούμα και ο Φίλιππος το φλιπεράκι τους;

2

Υπογραμμίζουμε ρήματα που δείχνουν την προετοιμασία του φεστιβάλ (π.χ. να παρουσιάσουν) και των κατασκευών (έφτιαξαν).

3

Με βάση την εικόνα στην εισαγωγή, εξηγούμε πώς έγινε το Φεστιβάλ των Επιστημών στο σχολείο.

8

4 Μαύρες τρύπες

1

Ακούω προσεκτικά το απόσπασμα για τις μαύρες τρύπες και συμπληρώνω τις λέξεις που λείπουν σε κάθε πρόταση.

- α. Μια μαύρη τρύπα δεν είναι απλά μια τρύπα, είναι από μόνη της.
- β. Έχει το σχήμα μιας σφαίρας.
- γ. Κάθε άστρο ή πλανήτης προκαλεί μια στον χωρόχρονο.
- δ. Όσο περισσότερη ύλη έχει κάτι, τόσο πιο μεγάλη είναι η του.
- ε. Όταν κάτι πέσει μέσα σε μια μαύρη τρύπα, για πάντα από το σύμπαν.
- στ. Ονομάζεται «μαύρη» γιατί δεν κανένα φως από την επιφάνειά της.

2

Συνδέω κάθε λέξη από την 1η στήλη με τη σωστή περιγραφή στη 2η στήλη.

1. Μαύρη τρύπα

2. Σφαίρα ύλης

3. Βαρύτητα

4. Διαστημική ρουφήχτρα

α Δεν αφήνει ούτε το φως να φύγει

β Δεν είναι άδεια αλλά έχει πολύ υλικό

γ Παραμορφώνει τον χωρόχρονο

δ Ο αστερισμός του Κενταύρου

ε Έτσι φέρεται η μαύρη τρύπα

3

Αν έπεφτες σε μια μαύρη τρύπα (φανταστικά!), τι φαντάζεσαι ότι θα έβλεπες; Πώς θα ένιωθες;

5 ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Τα παιδιά αναζήτησαν πληροφορίες για μια επιστήμη ή για έναν/μία επιστήμονα και μοιράστηκαν τη γνώση με τους συμμαθητές τους.

10

Φίλιππος: Επιστήμη για... αστέρια!

Σήμερα θα σας μιλήσω για κάτι συναρπαστικό που αγαπώ πολύ: την Αστρονομία!

Ξέρετε τι κάνουν οι αστρονόμοι; Μελετούν το Διάστημα! Δηλαδή τους γαλαξίες, τα άστρα, τους πλανήτες και τους κομήτες. Αλλά δεν τα βλέπουν όπως εμείς. Χρησιμοποιούν ειδικά εργαλεία: μεγάλα κιάλια και τεράστια τηλεσκόπια. Κάποια από αυτά τα τηλεσκόπια βρίσκονται σε ψηλά βουνά ή και σε ερήμους. Άλλα πάλι βρίσκονται στο Διάστημα – έξω από τη Γη!

Ένα από τα πιο εντυπωσιακά τηλεσκόπια είναι στην Έρημο Ατακάμα, στη Νότια Αμερική. Είναι τόσο δυνατό που μπορεί να δει αστέρια, μαύρες τρύπες, ακόμα και φως από τη Μεγάλη Έκρηξη! Το διαστημικό τηλεσκόπιο Χαμπλ; Πετάει γύρω από τη Γη και βγάζει καταπληκτικές φωτογραφίες από πολύ μακρινούς γαλαξίες και άστρα.

11

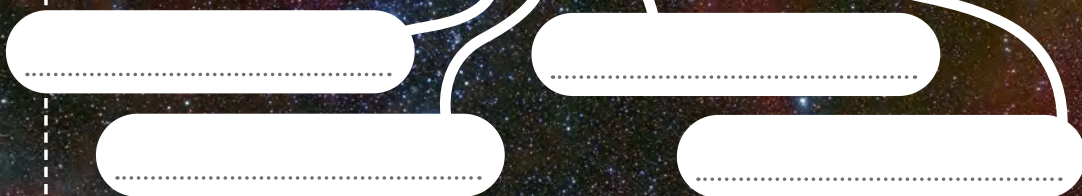

Η επιστήμη της Αστρονομίας ερευνά πώς φτιάχτηκε το σύμπαν και ανακαλύπτει όσα δεν μπορούμε να δούμε απλώς με τα μάτια μας. Για μένα η Αστρονομία είναι μαγευτική επιστήμη και με κάνει να ονειρεύομαι.

Συμπληρώνω τον εννοιολογικό χάρτη με βάση το κείμενο.

Οι Αστρονόμοι:

Μελετούν το

Χρησιμοποιούν

Ελπίδα: Μια επιστήμη για τον άνθρωπο

Η δική μου παρουσίαση αφορά την επιστήμη της Ιατρικής. Θα σας μιλήσω για μια σπουδαία Ελληνίδα γιατρό, την Αμαλία Φλέμινγκ.

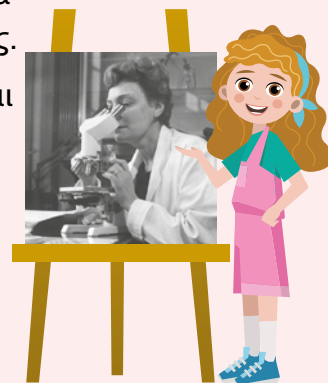
Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1912, αλλά έζησε τα περισσότερα χρόνια της στην Αθήνα. Από μικρή αγαπούσε τη μελέτη και τα βιβλία. Ακολουθώντας τα βήματα του πατέρα της, που ήταν γιατρός, σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σε μια εποχή που λίγες γυναίκες σπούδαζαν. Έγινε μικροβιολόγος, δηλαδή ειδική στα μικρόβια.

Συνέχισε τις σπουδές της στο Παρίσι και το Λονδίνο. Εκεί εργάστηκε δίπλα στον σπουδαίο επιστήμονα Αλεξάντερ Φλέμινγκ, που είχε ανακαλύψει την πενικιλίνη – ένα φάρμακο που έσωσε πολλές ζωές.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου, βοήθησε τραυματίες και ανθρώπους που κινδύνευαν.

Η Αμαλία Φλέμινγκ έδειξε πως ένας επιστήμονας αγωνίζεται τόσο στην έρευνα όσο και στη ζωή για το καλό και το δίκαιο.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

1

Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

α. Η Αμαλία Φλέμινγκ σπούδασε Ιατρική στην Κωνσταντινούπολη.

β. Εκείνη την εποχή, πολλές γυναίκες σπούδαζαν στο πανεπιστήμιο.

γ. Η Αμαλία Φλέμινγκ ασχολήθηκε με τη μικροβιολογία και εργάστηκε δίπλα στον Αλεξάντερ Φλέμινγκ.

δ. Η Αμαλία Φλέμινγκ, με τον τρόπο που έζησε, έδειξε ότι ένας επιστήμονας ενδιαφέρεται μόνο για τη γνώση και την επιστήμη του.

2

«Αν ήμουν επιστήμονας...»

Σκέφτομαι και εξηγώ τι είδους επιστήμονας θα ήθελα να γίνω. Τι θα ήθελα να εφεύρω ή να ανακαλύψω; Τι σκοπό θα είχε αυτή η εφεύρεση;

.....

.....

Παρουσιάζουμε έναν / μία επιστήμονα ή μία επιστήμη.

Ετοιμάζουμε σύντομη παρουσίαση με πληροφορίες και εικόνες.

Επιστήμη: όνομα, με τι ασχολείται, τι προσφέρει

Επιστήμονας: όνομα, η ζωή και το έργο του/της

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Ο χώρος της επιστήμης

1 Τοποθετούμε τις επιστήμες που γνωρίζουμε σε κάθε κατηγορία. Αναζητούμε και άλλες στο λεξικό.

- Μαθηματικά
- Ιστορία
- Ιατρική
- Φαρμακευτική
- Αρχαιολογία
- Φυσική
- Γλωσσολογία
- Κτηνιατρική
- Πληροφορική

Θετικές Επιστήμες: *Φυσική,*.....

Επιστήμες Υγείας: *Ιατρική,*.....

Ανθρωπιστικές Επιστήμες: *Ιστορία, Γλωσσολογία,*.....

2 Συγκεντρώνουμε λέξεις για τις επιστήμες.

Πράξεις / Ενέργειες: *παρατηρώ,*.....

Ουσιαστικά/αντικείμενα: *μελέτη, φάρμακο,*.....

3 Η χρήση της λέξης «χώρος»:

α. Διατηρούμε πάντα καθαρό τον **χώρο** του σχολείου μας.

β. Μ' αρέσει ο **χώρος** της επιστήμης, γιατί μαθαίνω πώς λειτουργεί ο κόσμος γύρω μας.

Τι σημαίνει “χώρος” σε κάθε πρόταση;

α.

β.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Προθέσεις: **από - με - για - σε**

Παρατηρώ

Τα παιδιά κατασκεύασαν ένα φλιπεράκι **από** ανακυκλώσιμα υλικά.

Οι μαθητές παρουσίασαν τη δουλειά τους **με** μεγάλο ενθουσιασμό.

Ο Πέτρος ενδιαφέρεται **για** τα ρομπότ.

Οι ομάδες προγραμμάτισαν ένα ρομπότ **σε** χρόνο ρεκόρ.

Μαθαίνω

- Οι λέξεις **από, με, για, σε** κ. ά. λέγονται **προθέσεις** γιατί μπαίνουν **μπροστά** από τα ουσιαστικά (π.χ. **ανακυκλώσιμα υλικά**).
- Σχηματίζουν φράσεις με προθέσεις (π.χ. **από ανακυκλώσιμα υλικά**) που συμπληρώνουν το νόημα της πρότασης.

Προσοχή

σε
+
τον, την, το
↓ ↓ ↓
στον, στην, στο

Εφαρμοζω

1 Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις προθέσεις και τα ουσιαστικά:

για το φεστιβάλ από τη δουλειά τους σε πάγκους με τη δασκάλα μας

- Τοποθετούμε τα έργα μας (τόπος)
- Γράψαμε τα καρτελάκια (μαζί)
- Οι γονείς μας ήρθαν (τόπος)
- Όλη η τάξη μας ετοιμάστηκε (σκοπός)

2

Φανταζόμαστε ότι η τάξη μας διοργανώνει ένα φεστιβάλ επιστημών και τεχνολογίας στο σχολείο. Γράφουμε σε μια παράγραφο την προετοιμασία της:

- Τι θα παρουσιάσετε; (πειράματα, κατασκευές, ρομπότ, κάτι άλλο;)
- Ποιος θα ήταν ο σκοπός του;
- Με ποιον ή ποιους θα συνεργαζόσασταν για τη διοργάνωση του φεστιβάλ;
- Να χρησιμοποιήσετε τις προθέσεις που μάθατε.

Οι τρεις κανόνες των ρομπότ

Με τα κυκλώματά του να βουίζουν, ο Άρης πέταξε τα πάντα μες στην τσάντα του ή, αλλιώς, στη φορητή μνήμη του. Εκεί μέσα χωρούσαν 10 Γιγαμπάιτ γομονήμης, μολυβομήμης, τετραδιομήμης και βιβλιομήμης, αρκεί να τα τακτοποιούσε ανά είδος, βάρος και πάχος, όπως θα έκανε κάθε καθωσπρέπει ρομπότ. Τώρα όμως τα είχε μπουρδουκλώσει όλα μαζί. Τι...Βζζζτ...ντροπή!

Ο Άρης στραβοκοίταξε το πλασματάκι που είχε προκαλέσει όλο αυτόν τον πανικό: το πανούργο ζιζάνιο με το όνομα Νίνο. Το μικρό τερατάκι τού χαμογέλασε με το ξεδοντιάρικο στόμα του, έβγαλε δυο ήχους και μια κραυγή και η μαμά με τον μπαμπά του άρχισαν αμέσως τα χάρδια.

Έξω φρενών, ο Άρης έκλεισε την τσάντα του, φόρεσε το αγαπημένο του καπέλο – εκείνο με τους ανεμιστήρες – και βγήκε τρέχοντας από το σπίτι. Και ναι, είχε αργήσει. Στον δρόμο συνάντησε μόνο την κυρία Μυρτώ, 102 ετών, που πατούσε το ειδικό κουμπί πάνω στο φανάρι για να περάσουν οι πεζοί.

«Γιατί περπατάς έτσι; Τι έχεις πάθει;» τον ρώτησε εκείνη βλέποντας τα χέρια του που κουνιόνταν μηχανικά μπρος πίσω. «Δεν πιστεύω να πηγαίνεις να μαζέψεις μούρα απ' το πάρκο;»

«Όχι κυρία Μυρτώ. Είμαι...Βζζζτ...προγραμματισμένος να πάω σχολείο».

Το φανάρι έγινε πράσινο.

«Μπράβο, αγόρι μου. Μήπως μπορείς να με βοηθήσεις να περάσω απέναντι;»

Μπορεί εσείς να μην το γνωρίζετε, όμως ο Άρης το ξέρει πολύ καλά. Όλα τα ρομπότ υπακούν σε τρεις σημαντικούς κανόνες – καμία σχέση με τους χίλιους δύο κανόνες που πρέπει να τηρούν τα παιδιά...

Κανόνας 1: Ένα ρομπότ δεν μπορεί ποτέ να κάνει κακό σε άνθρωπο και πρέπει πάντα να συμμετέχει σε επιχειρήσεις σωτηρίας.

Κανόνας 2: Ένα ρομπότ πρέπει πάντα να εκτελεί τις εντολές των ανθρώπων, αρκεί να μην παραβαίνουν τον Κανόνα 1.

Κανόνας 3: Ένα ρομπότ δεν πρέπει να μπλέκει ποτέ σε μπελάδες, εκτός αν έχουν να κάνουν με τον Κανόνα 1 ή με τον Κανόνα 2.

«Ό-χι, κυρία Μυρτώ. Ένα ρομπότ δεν μπορεί να μπλέκει σε μπελάδες. Αν χτυπήσει το κουδούνι κι ο κύριος Αγησίλαος, ο επιστάτης, με πετύχει στον διάδρομο, θα με μαλώσει».

«Μα το μόνο που σου ζήτησα είναι να με περάσεις απέναντι...»

«Μου το ζητήσατε, δεν μου δώσατε εντολή, κυρία Μυρτώ, οπότε...για σας».

Daniele Nicastro, Άρης Γρανάζης: η μουσική χρονομηχανή

1 Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

α. Ο Άρης είναι ένα μικρό παιδί που πάει στο σχολείο.

β. Η κυρία Μυρτώ δεν έδωσε εντολή στον Άρη να την περάσει απέναντι.

γ. Ένα ρομπότ μπορεί να μπλέξει σε μπελάδες αν έχει εντολή να σώσει κάποιον.

δ. Ο Άρης δεν βοήθησε τελικά την ηλικιωμένη κυρία.

2 Τι είναι ο Άρης και ποια χαρακτηριστικά έχει;

.....

.....

.....

3 Ο Άρης αρνήθηκε στην ηλικιωμένη κυρία να την περάσει απέναντι. Γιατί; Θα ήταν διαφορετική η συμπεριφορά ενός παιδιού;

4 Συζητάμε για τους τρεις κανόνες των ρομπότ και γιατί πρέπει να τηρούνται.

7 Ο μεγάλος... μικρός επιστήμονας

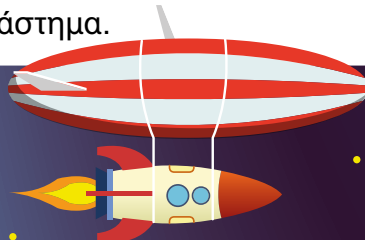
Ο μικρός Κόστια αναρωτιόταν. Είχε ακούσει σωστά ή τον γελούσαν τα αφτιά του; Δεν μπορούσε να το πιστέψει, απέμεινε βουβός να κοιτάζει τον άντρα έκπληκτος. Ευτυχώς, ο άντρας επανέλαβε το όνομά του.

«Λοιπόν, νεαρέ μου κύριε, όπως ακούσατε, είμαι ο Ιούλιος Βερν. Εσείς, όμως, ποιος είστε; Δεν μου συστηθήκατε».

Ήταν, λοιπόν, πράγματι εκείνος! Ο Ιούλιος Βερν! Δεν τον είχαν γελάσει ούτε τα μάτια του, ούτε τα αφτιά του. Ο Ιούλιος Βερν αυτοπροσώπως! Ο φημισμένος συγγραφέας τόσων αγαπημένων βιβλίων: Πέντε εβδομάδες με αερόστατο, Από τη Γη στη Σελήνη, 20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα, Ταξίδι στο κέντρο της Γης, Τα παιδιά του πλοιάρχου Γκραντ!

Ο Κόστια σκεφτόταν όλα αυτά που θα ήθελε να τον ρωτήσει. Για τα βιβλία του, για τους ήρωές του, αλλά και για εκείνους τους υπολογισμούς που υπήρχαν στα βιβλία του. Δεν πρόλαβε όμως. Ο Ιούλιος Βερν έπρεπε να φύγει.

Πόσο θα ήθελε ο Κόστια να είχε βρει το θάρρος να του εκμυστηρευτεί την ιδέα που είχε να του προτείνει για ένα νέο βιβλίο. Θα είχε για ήρωά του ένα αγόρι. Και η μητέρα του αγοριού θα είχε πεθάνει όταν εκείνο ήταν έξι χρονών, όπως συνέβη και στον Κόστια. Και με κάποιον τρόπο εκείνο το αγόρι θα γνώριζε έναν επιστήμονα που είχε καταφέρει να κατασκευάσει ένα περίεργο καταπληκτικό όχημα, σαν αερόστατο ή σαν πύραυλο, που θα μπορούσε να ταξιδέψει πιο μακριά από τη Σελήνη, ακόμα πιο μακριά από τα πιο μακρινά αστέρια, στο διάστημα.

Ή μπορεί, πάλι, εκείνο το καταπληκτικό μηχάνημα να μην ταξίδευε στο διάστημα αλλά στον χρόνο. Να ταξίδευες με αυτό σε όποια εποχή ήθελες εσύ, στο παρελθόν, στο παρόν ή στο μέλλον! Κι έτσι, αυτό το αγόρι να μπορούσε να γυρίσει πίσω στον χρόνο. Τότε που ακόμη ζούσε η μητέρα του, τότε που εκείνο το αγόρι ήταν μόλις έξι ετών ή και μικρότερο.

«Άραγε τι απ' όλα αυτά μπορεί να του άρεσε του κυρίου Βερν; Κι άραγε τι μαθηματικοί υπολογισμοί θα μπορούσαν να γίνουν για να τα πετύχει όλα αυτά κάποιος;» αναρωτήθηκε ο Κόστια. Γύρισε και κοίταξε το πορτρέτο της μητέρας του στον τοίχο.

«Πάντως, αν μάθω ότι υπάρχει έστω μία στις χίλιες πιθανότητες να βρεθούν αυτοί οι υπολογισμοί, ώστε να σας ξανασυναντήσω, τότε να είστε σίγουρη ότι θα τους ανακαλύψω, μητέρα» είπε ο μικρός Κόστια, ο μικρός Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή.

Δαρλάση Αγγελική, Οι μεγάλοι μικροί...Επιστήμονες

1 Ποια ήταν η βαθύτερη σκέψη και έννοια του Καραθεοδωρή όταν ήταν παιδί; Εντοπίζουμε στο κείμενο και αιτιολογούμε την απάντησή μας.

2 Ο Ιούλιος Βερν και ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή είναι πραγματικά πρόσωπα. Πότε έζησαν και πού; Αντιστοιχίζουμε αυτά που ταιριάζουν στον καθένα.

Ιούλιος Βερν

Κωνσταντίνος
Καραθεοδωρή

- α** Έλληνας μαθηματικός, με παγκόσμια αναγνώριση
- β** Γάλλος συγγραφέας μυθιστορημάτων επιστημονικής φαντασίας
- γ** Υπήρξε καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών στα Μαθηματικά.
- δ** Έγραψε το μυθιστόρημα «Από τη Γη στη Σελήνη».
- ε** Αλληλογραφούσε με τον Αϊνστάιν.
- στ** Έγραφε για αεροπορικά και διαστημικά ταξίδια πριν εφευρεθούν τα αεροπλάνα και τα διαστημόπλοια.

3 Σε μικρές ομάδες σχεδιάζουμε και παρουσιάζουμε στην τάξη ένα φανταστικό όχημα. Πού θα θέλαμε να μας ταξιδέψει και γιατί;

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Τροπικά επιρρήματα σε **-α**

Δηλώνουν τον τρόπο και απαντούν στην ερώτηση «πώς;». Τα βρίσκουμε συνήθως κοντά σε ρήματα αλλά και σε επίθετα ή άλλα επιρρήματα.

καλά, άσχημα, σταθερά, δυνατά, δύσκολα, αμέσως, συνεχώς, ιδιαιτέρως, γρήγορα, αργά

Μετοχή (άκλιτη) σε **-οντας και -ώντας**

Οι μετοχές παράγονται από ρήματα και μπορούν να δείχνουν τον τρόπο που κάνουμε κάτι. Έχουν κατάληξη **-ώντας** όταν τονίζεται η κατάληξη του ρήματος: **μιλώ**

τρέχοντας, ολοκληρώνοντας, συνεχίζοντας, μιλώντας, κολλώντας

Προθέσεις

Οι προθέσεις είναι άκλιτες λέξεις που μπαίνουν μπροστά από ονόματα για να δηλώσουν τρόπο, χρόνο, τόπο και άλλα.

από το σχολείο, **στην** τάξη, **για** τη δασκάλα, **με** το σχολικό

Συνοπτική Προστακτική

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ίζω** στη συνοπτική Προστακτική κρατούν το **ι** → **ισ**
- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ώνω** στη συνοπτική Προστακτική κρατούν το **ω** → **ωσ**
- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ώ** σχηματίζουν την Προστακτική με το στοιχείο **-ησ** που γράφεται **πάντοτε με η**

ΠΕΙΡΑΜΑ

Το ηφαίστειο που αφρίζει

15

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη σειρά

αρχικά, πρώτα, έπειτα, μετά, συνεχίζοντας, στο τέλος, ολοκληρώνοντας

Πειράματα, επιστήμες, κατασκευές

Θεματικό Λεξιλόγιο

- πείραμα, πειραματίζομαι, παρατηρώ, εκτελώ, βαρύτητα
- ιατρική, αστρονομία, ρομποτική, πληροφορική, ιστορία, γλωσσολογία
- δημιουργώ, κατασκευάζω, κόβω, διπλώνω, κολλώ, ενώνω

Οικογένειες λέξεων

κόλλα	κόλλα, κολλητικός, κολλώδης, κολλητός, αυτοκόλλητο
χώρος-χωρίζω	πολυχώρος, χωριό, ξεχωρίζω, προχωρώ, αναχωρώ, αποχωρισμός, χωράφι

16

Οδηγίες κατασκευής

Τα μέρη (η δομή)	Γλωσσικά στοιχεία
Τίτλος • Το όνομα της κατασκευής ή συνταγής κ.λπ.	• Ουσιαστικά, επίθετα
1. Εισαγωγή • Σκοπός και σύντομη περιγραφή	• Προτάσεις με το είναι, έχει, τι κάνεις με αυτό...
2. Ανάπτυξη • Υλικά και βήματα	• Ουσιαστικά, επίθετα, αριθμούς
3. Επίλογος • Ευχή, παρατήρηση	• Ρήματα σε α' πληθυντικό ή σε Προστακτική • Μετοχές • Επιρρήματα
Προτροπή	

Ελέγχω τις γνώσεις μου

Συμπληρώνω το ρήμα στην προστακτική (εσείς).

1. (κόβω) αργά.
2. (διπλώνω) προσεκτικά.
3. (ανακατεύω) συνεχώς.
4. (κλείνω) αμέσως.

Συμπληρώνω τη μετοχή.

5. Ο παππούς ήρθε (κρατώ) ένα δώρο.
6. Λύσαμε τις διαφορές μας (συζητώ).
7. Έγινε διάσημη (ζωγραφίζω) με βούλες.
8. Κινήσαμε το ρομποτάκι (πιέζω) το κουμπί.

Κυκλώνω τις προθέσεις.

9. Το ρομπότ περπατούσε προς τα δεξιά.
10. Φτιάξαμε ένα ρομπότ με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.
11. Ήθελε να γίνει γιατρός από την παιδική της ηλικία.

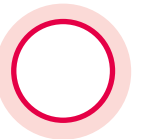
Γράφω μία πρόταση για κάθε λέξη.

12. ξεχωρίζουν
13. τηλεσκόπιο

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν.

14. χ.....ρος, χορ.....ς, χ.....ρίζω, χ.....ρεύω
15. πρ.....τα, αρχ.....κά, έπ.....τα, σ.....νεχίζοντας

Μετρώ όλα τα σωστά:

έως 3

ξαναδιαβάζω

4 - 7

μέτρια

8 - 11

πολύ καλά

12 - 15

άριστα

1

Η Αποκριά

Η αποκριά έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα, καθώς μεταμφιέσεις εμφανίζονται γύρω στο 2000 π.Χ. στην Ασία και, συγκεκριμένα, στη Μεσοποταμία και τη Βαβυλώνα.

Μέσα στους αιώνες, από την αρχαϊκή εποχή, τους ρωμαϊκούς και βυζαντινούς χρόνους έως τη νεότερη ιστορία, συναντάμε τις αποκριάτικες γιορτές με **μεταμφιέσεις**, χορούς, **οινοποσία** και τοπικά έθιμα.

Αποκριά σημαίνει αποχή από το κρέας-προετοιμάζει τον άνθρωπο ψυχικά και σωματικά για την περίοδο του Πάσχα και την Ανάσταση. Στα λατινικά ταυτίζεται με το **καρναβάλι**, καθώς αυτή η λέξη προέρχεται από το carne, που σημαίνει “κρέας”, και το ρήμα vale, που σημαίνει “περνώ”.

Η περίοδος της Αποκριάς θεωρείται κατεξοχήν περίοδος διασκέδασης, κατά την οποία ο άνθρωπος ξεφεύγει από την καθημερινότητά του και με τη βοήθεια της μεταμφίεσης παίρνει κάποιους ρόλους, σαν να παίζει θέατρο...

Τα έθιμα και οι παραδόσεις σε πολλές περιοχές μεταφέρονται **αναλλοίωτα** από γενιά σε γενιά έως και τις ημέρες μας. Η προετοιμασία σε αρκετές περιπτώσεις ξεκινάει μόλις ανοίγει το **Τριώδιο**, ενώ κορυφώνεται πάντοτε την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, οπότε στήνεται μεγάλο γλέντι που διαρκεί ως το πρωί της Καθαράς Δευτέρας.

Έθιμα της Αποκριάς (διασκευή από schoolpress)

- 1 Συμπληρώνω την ταυτότητα των Αποκριών:
- 2 Συζητάμε για τα έθιμα της Αποκριάς στον τόπο μας. Τι μπορεί να συμβολίζουν;

Χρόνος γέννησης:

Τόπος γέννησης:

Έναρξη:

Λήξη:

Αποτύπωμα:

Καθαρά Δευτέρα

1 Αναζήτησε στο διαδίκτυο το ορχηστρικό θέμα «**Χαρταετοί**» και συμπλήρωσε:

Χρώμα: Χρωματίζω το διπλανό πλαίσιο με το χρώμα που μου έρχεται στον νου όταν ακούω αυτό το κομμάτι.

Εικόνα: Σχεδιάζω μια εικόνα που μου έρχεται στον νου.

Σύμβολο: Σχεδιάζω ένα σύμβολο που να ταιριάζει στο κομμάτι.

2 Παρατηρώ τον πίνακα του Σπύρου Βασιλείου «**Το τραπέζι της Καθαράς Δευτέρας**» και απαντώ στα παρακάτω ερωτήματα:

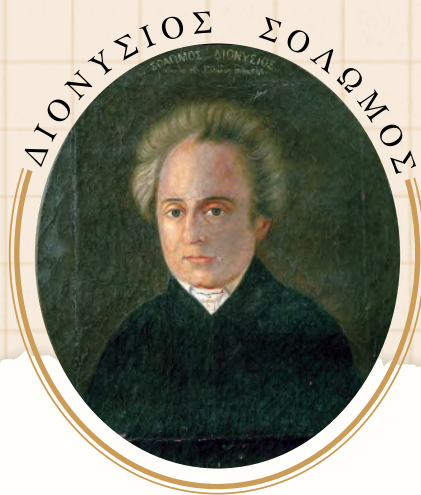
Τι βλέπω;

.....

Τι σκέφτομαι γι' αυτό που βλέπω;

.....

25 Μαρτίου

ΟΙ ΛΙΠΏΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Στο κείμενο μεταφερόμαστε στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης και μαθαίνουμε πώς γράφτηκε ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν. Ο ποιητής εκφράζει τα συναισθήματά του και την πίστη του στον αγώνα των Ελλήνων για να ζήσουν ελεύθεροι.

- **Ο** άνθρωπος, Διονύσιε, γεννιέται με ψυχή ελεύθερη, μην το ξεχάσεις ποτέ αυτό! μου έλεγε ο δάσκαλός μου, ο Αντώνιος Μαρτέλαος.
- Η Ελλάδα χρειάζεται έναν ποιητή! Γράψτε τα ποιήματά σας στην ελληνική γλώσσα κι όχι στην ιταλική. Γράψτε στην γλώσσα της μητέρας σας, την απλή γλώσσα που μιλάει ο λαός, με συμβούλεψε ο φίλος μου, ο Σπυρίδων Τρικούπης.

Τίποτα άλλο δεν είχα πια στο μυαλό μου. Μόνο την ελευθερία και τη γλώσσα! Ακολουθούσα τα μονοπάτια του βουνού με το βιβλίο μου στο χέρι ή σεργιανούσα δίπλα στη θάλασσα. Καλοκαίρι με τις μεγάλες ζέστες, κάτω από μία κληματαριά, έγραφα για ώρες. Το κελιάδημα των πουλιών με νανούριζε κι έρχονταν τα χελιδόνια το πρωί να μου πουν πως ξημέρωσε.

Άκουγα τη φωνή της καρδιάς μου, τη φωνή της ποίησης, που μιλούσε σε γλώσσα απλή, ελληνική:

Την είδα την Ξανθούλα,
την είδα ψες αργά,
που εμπήκε στη βαρκούλα
να πάει στη ξενιτιά.

2

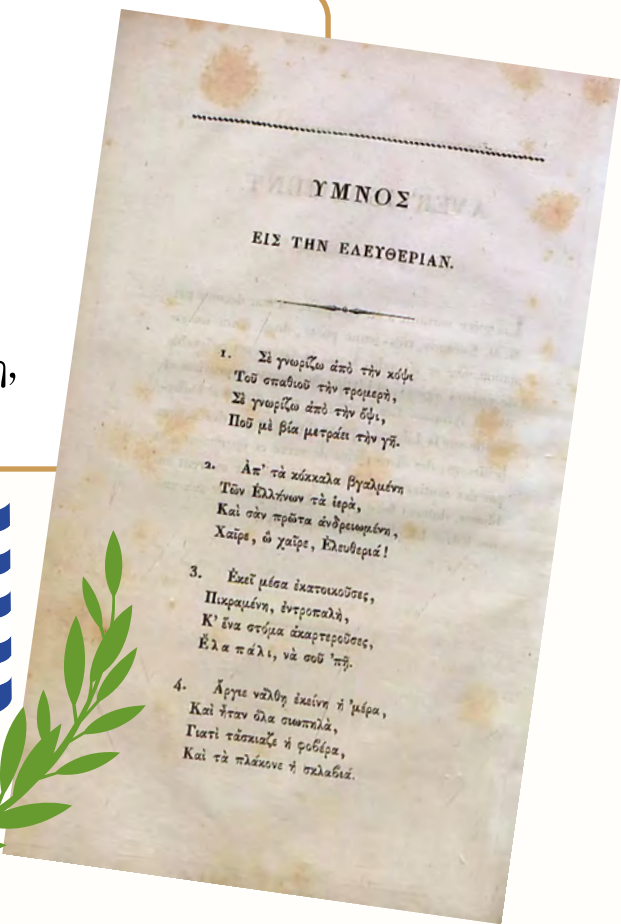

Ήταν άνοιξη του 1823. Στη Ζάκυνθο, ακούγαμε τα κανόνια του πολέμου κι ονειρευόμασταν τις νίκες των Ελλήνων. Είπα να πολεμήσω κι εγώ με την τέχνη μου. Να γράψω έναν ύμνο που να τραγουδάει την Επανάσταση. Τον **Ύμνον εις την Ελευθερίαν!** Μες στου Μάη τους ολάνθιστους κήπους τον έγραφα, με το βλέμμα στραμμένο στη θάλασσα.

Με το βλέμμα στραμμένο στο Μεσολόγγι ζούσε η Ζάκυνθος κι έτρεμε από τα κανόνια. Οι Μεσολογγίτες υπέφεραν από την πολιορκία των Τούρκων. Θα τα καταφέρουν; αναρωτιόμουν, κι η ψυχή μου έκλαιγε.

Σε γνωρίζω από την κόψη
του σπαθιού την τρομερή,
σε γνωρίζω από την όψη
που με βία μετράει τη γη.

Απ' τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα ανδρειωμένη,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!

Εκεί, δίπλα στους λαβωμένους και βασανισμένους Έλληνες, στην καρδιά της επανάστασης, τυπώθηκε για πρώτη φορά ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν. Ένα φως άναψε.

Αρμενιάκου Κωνσταντίνα, "Οι ιππότες της ελευθερίας"

- 1 Ποιος είναι ο ποιητής; Πού ζει;
- 2 Με ποιους συνομιλεί και τι τον προτρέπουν να κάνει; Είχαν δίκιο;
- 3 Για ποια ποιήματα μαθαίνουμε εδώ; Αναζητούμε περισσότερες πληροφορίες και τις παρουσιάζουμε στην τάξη.

ΠΗΓΕΣ

Ενότητα 3

- Ουίλσον, Τζ. (2006). *Πιτζάμα πάρτι*. Αθήνα: Ψυχογιός. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Τσαρλς Μ. Σουλτς (2022). *Peanuts κάθε Κυριακή 1952–1953*. Νέο Φάληρο: Καθημερινές Εκδόσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. (Έκδοση για την εφημερίδα Η Καθημερινή, σχεδιασμός: Α113).
- Βαρβαρούση, Λ. (2021). *Χωρίς Σχολείο* (Επιμ. Α. Σακελλαρίου). Αθήνα: Ψυχογιός. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Δαρλάση, Α. (2021). *Από μακριά*. Αθήνα: Μεταίχμιο. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ). *Ξεναγήσεις στο Πάρκο Σταύρος Νιάρχος με την Έλλη Παγκάλου - Ο ήχος του νερού, 31/5/2020*.

Ενότητα 4

- Παπαβασιλείου, Δ. (μτφρ.) (2021). *Ιστορίες Ηρώων*. Αθήνα: Susaeta. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Ίσερν, Σ. (2022). *Ένα βιβλίο με... ΥΠΕΡΔΥΝΑΜΕΙΣ!*. Πάτρα: Κόκκινη Κλωστή Δεμένη. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Δαρλάση, Α. (2020). *Οι μεγάλοι μικροί... Οι αγωνιστές του 1821*. Αθήνα: Μεταίχμιο. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Δεληβοριά, Μ. (2022). *Σχολείο για Σούπερ Ηρώες*. Αθήνα: Καλέντης. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Στίλτον, Τζ. (2024). *Το βιβλίο της ζούγκλας*. Αθήνα: Κέδρος. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Νικολαΐδου, Α. *Η Υπόσχεση, 21/3/2023*

Ενότητα 5

- [bbc.co.uk](https://www.bbc.co.uk), *Πώς να φτιάξεις ένα φλίπερ*. (διασκευή και μετάφραση από τη συγγραφική ομάδα)
- Βαν Σαν, Α. (2011). *365 πειράματα – Ένα για κάθε μέρα* (μτφρ. Κοντογιώργη, Α). Αθήνα: Πατάκη. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Ντε λα Μπεντουαγιέρ, Κ. (2024). *Το Μεγάλο Βιβλίο του Διαστήματος*. Αθήνα: Ψυχογιός. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Νικάστρο, Ντ. (2018). *Άρης Γρανάζης: Η μουσική χρονομηχανή* (Δ. Δότση, μτφρ.). Αθήνα: Διόπτρα. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Δαρλάση, Α. (2021). *Οι μεγάλοι μικροί... Επιστήμονες*. Αθήνα: Μεταίχμιο. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)
- Σιμόπουλος, Δ. *Space Talks: Μαύρες Τρύπες*. [Audio podcast episode] Παραγωγή: Ίδρυμα Ευγενίδου, 25/5/2022.

Επετειακά

- Θεοδωράκης, Μίκης. (1963). *Χαρταετοί* [Ορχηστρικό έργο].
- Αρμενιάκου, Κ. (2022). *Οι ιππότες της ελευθερίας*. Αθήνα: Μεταίχμιο. (διασκευή από τη συγγραφική ομάδα)

Γραμματικές/Λεξικά

- Ιορδανίδου Α., (2022) *Τα ρήματα της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα: Πατάκης
- Κλαίρης, Χ. – Μπαμπινιώτης Γ., (2011) *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική – Επικοινωνιακή*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2017). *Σύγχρονη σχολική γραμματική για όλους*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2016). *Λεξικό των παραγώγων και σύνθετων της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2011). *Λεξικό συνωνύμων-αντωνύμων της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

- Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). *Ορθογραφικό Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

- *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Συλλογικό) Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη
- Χαραλαμπίδης Χ., (επιμ.) (2014) *Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών
- Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton Eι. (1999) *Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης
- Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton Eι. (2007) *Βασική Γραμματική της Σύγχρονης Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης

ΕΙΚΟΝΕΣ

- Σελ. 20-21: Τσαρλς Μ. Σουλτς (2022). *Peanuts κάθε Κυριακή 1952–1953*. Νέο Φάληρο: Καθημερινές Εκδόσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. (Έκδοση για την εφημερίδα Η Καθημερινή, σχεδιασμός: Α113).
- Σελ. 38: Amphora depicting Hercules slaying the Nemean lion as the goddess Athena looks on, From The New York Public Library (digitalcollections.nypl.org/items/cee22ea0-c5be-012f-e70b-58d385a7bc34?canvasIndex=0)
- Σελ. 42: “Artwork by Yayoi Kusama” by Susanne Nilsson, CC BY-SA 2.0
- Σελ. 54: Ιούλιος Βερν: Nadar, Public domain, via Wikimedia Commons - Αμαλία Φλέμινγκ: CC BY 4.0 / Η Αμαλία Φλέμινγκ στο εργαστήριο. / Keystone Press Limited Η.Π.Α. - Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή: Unknown author, Public domain, μέσω των Wikimedia Commons.
- Σελ. 55: Μαρία Κιουρί: [1], Public domain, via Wikimedia Commons - Στίβεν Χόκινγκ: [elhombredenegro](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stephen_Hawking.jpg), CC BY 2.0, via Wikimedia Commons
- Σελ. 68: Zdeněk Bardon/ESO, CC BY 4.0
- Σελ. 69: Η Αμαλία Φλέμινγκ στο εργαστήριο/Keystone Press Limited Η.Π.Α. (:)/CC BY 4.0
- Σελ. 79: Το τραπέζι της Καθαράς Δευτέρας. Έργο του Σπ. Βασιλείου (1950) από την συλλογή του Μουσείου Νεοελληνικής Τέχνης Ρόδου (mgamuseum.gr/el/2023/02/kali-sarakosti/)
- Σελ. 80: infocenterpatras.gr, CC BY-SA 3.0, via Wikimedia Commons
- Σελ. 81: Διονύσιος Σολωμός, Benaki Museum, Public domain, via Wikimedia Commons
- Σελ. 82: Βιβλιοθήκη της Βουλής, Ύμνος εις την Ελευθερίαν. / Dithyrambe sur la Liberté, Παρίσι 1825, (antikrizontas-tin-eleftheria.gr/ekthemata/d-solomos-ymnos-eis-tin-eleytherian-parisi/)
- ΑΔΕΙΕΣ: CC BY-SA 2.0 (creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/), CC BY 4.0 (creativecommons.org/licenses/by/4.0/), CC BY 2.0 (creativecommons.org/licenses/by/2.0/), CC BY-SA 3.0 (creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)
- Μέρος του εικαστικού υλικού προέρχεται από τις πλατφόρμες [freepik.com](https://www.freepik.com) και [vecteezy.com](https://www.vecteezy.com).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΙΡΕΣ

Ευχαριστούμε τους δημιουργούς των παρακάτω γραμματοσειρών για τη δωρεάν διάθεσή τους στο διαδίκτυο:

- *Architun* (fontesk.com/designer/sayhone/) - free for commercial use
- *GFS Artemisia*, *GFS Galatea* (greekfontssociety-gfs.gr)
- SIL Open Font License (OFL) Version 1.1
- *basis33* (1001fonts.com/basis33-font.html) - free for commercial use

